

Maria Strutyńska

BIBLIOTEKA BERNARDYNÓW W LUBAWIE

Biblioteka bernardynów lubawskich wzbudza zainteresowanie historyków książki i bibliotek ze względu na swój cenny, bibliofilski charakter; z niej właśnie pochodzi "pelpliński egzemplarz" Biblii Gutenberga¹. Biblioteka ta nie była do tej pory przedmiotem odrębnej monografii, a charakter jej zbiorów oraz dzieje na takie opracowanie zasługują. Przyczyni się to do poszerzenia wiedzy z historii książek i bibliotek Pomorza.

Cennym źródłem do odtworzenia zbiorów biblioteki byłyby jej katalog. Wiadomo, że został opracowany w roku 1730². Ponadto spisano zawartość biblioteki w momencie kasaty klasztoru w roku 1821³. Spis sporządzony wtedy przez urzędnika pruskiego C.T.L. Lucasa liczył 38 kart. Korzystał z niego cytowany autor monografii Lubawy z 1892 roku. W dotychczasowej kwerendzie nie udało się dotrzeć ani do tego katalogu, ani owego spisu, ani też ustalić ich losów. Niewiele o bibliotece zanotowali bernardyni lubawscy w swojej kronice⁴. Wspomniano, że taka istnieje, a pod datą 1725 zapisano, iż o. /Jan Kapistran/ Szysiecki "sprawił" oprócz 5 świeczników do kościoła klasztorowego "różne księgi do biblioteki". Podobne lakoniczne wzmianki o bibliotece lubawskiej zawiera praca K.Kantaka "Bernardyni polscy"⁵. W niniejszym opracowaniu oparto się więc na informacjach zawartych w cytowanej już monografii Lubawy G.Lieka oraz na zachowanych do dziś książkach z opisywanej biblioteki.

Obecnie książki proveniencji lubawskiej znajdują się w Bibliotece Seminarium Duchownego w Pelplinie i w Bibliotece Uniwersyteckiej w Toruniu. Pełna rejestracja zachowanych książek lubawskich, z racji stanu opracowania proveniencji w naszych bibliotekach, jest niemożliwa, a ponieważ badania proveniencyjne są, jak wiadomo, bardzo czasochłonne i absorbujące, dlatego zdecydowano się przedstawić spis na podstawie dotychczasowych wyników, by w przyszłości ułatwić pracę następnym badaczom.

W Bibliotece Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu natrafiono na książki proveniencji lubawskiej podczas badań nad księgozbiorem biblioteki gimnazjalnej w Chojnicach /do biblioteki chojnickiej trafiła część biblioteki tamtejszych bernardynów po kasacie konwentu/. Wśród książek chojnickich znajdowały się książki z wyraźnym zaznaczeniem proveniencji lubawskiej: "pro loco lubauensi", "Loci lubauensis" itp. /ilustr. 1, 4-6/. Po dłuższym okresie badań zauważono charakterystyczną klasyfikację na karcie tytułowej lub na pierwszej zachowanej stronie tekstu w postaci niedużej literki i cyferki, na ogół w lewym dolnym rogu lub w prawym górnym. Klasyfikacja ta, pisana tą samą ręką, znajdowała się nie tylko na książkach z zaznaczeniem proveniencji lubawskiej, ale i tam, gdzie wyraźnego jej zaznaczenia brakowało /zob. ilustr. 1-3/. Tym sposobem zasób zidentyfikowanych książek proveniencji lubawskiej poszerzył się. Znacznie trudniej było wyodrębnić książki lubawskie w Pelplinie. Nie różnią się one zewnętrznie od innych starodruków /w Bibliotece UMK na grzbietach charakterystyczne nalepki chojnickie/. Należałoby więc przejrzeć niemalże cały zasób starodruku, co bardzo przedłużyłoby badania. Przejrzano na razie wydzielone z zasobu głównego inkunabuły i losowo pozostałe starodruki⁶.

Franciszkanie obserwanci - w Polsce zwani bernardynami - osiedlili się w biskupim mieście Lubawie w roku 1502. Pochodzili z Saalfeld w Saksonii i należeli do prowincji saskiej. Sprowadził ich do Lubawy biskup Mikołaj Chrapicki /1496-1508/. W czasie reformacji klasztor zamarł. W roku 1564 konwent został zamknięty. Ponownie do Lubawy sprowadził bernardynów w roku 1580 biskup Piotr Kostka /1574-1595/. Należeli odtąd do polskiej prowincji bernardynów /od 1628 wielkopolskiej/ i przebywali w Lubawie do 19 II 1821 roku, tj. do momentu kasaty klasztoru przez władze pruskie⁷.

Księgozbiór konwentu lubawskiego narastał, podobnie jak w innych klasztorach, przeważnie drogą darów, spuścizn i w niektórych okresach planowanego kupna⁸. Zachowana na książkach klasyfikacja, zaznaczenie proveniencji oraz informacja o istniejącym inwentarzu - katalogu świadczą, że księgozbiór lubawski pozostawał pod opieką stałych bibliotekarzy. Zresztą konstytucje franciszkanów nakazywały prowadzenie inwentarzy bibliotecznych i precyzowały funkcje kasnodziei-bibliotekarza⁹. Wspomniany urzędnik pruski, który sporządził spis zawartości biblioteki w momencie zamknięcia klasz-

toru, oparł się zapewne na inwentarzu lubawskim, gdyż zachował ten sam podział na działy, jaki był zastosowany w bibliotece. G.Liek korzystał z tego spisu i w swojej monografii podał istotne szczegóły dotyczące biblioteki. Według danych tam zawartych¹⁰, w momencie kasaty klasztoru księgozbiór liczył 2046 pozycji. Całość zgromadzonego piśmiennictwa była podzielona na 12 działów. Trzy pierwsze, wyodrębnione na podstawie kryterium formalnego, obejmowały kolejno: dział A - Dokumenty w liczbie 19 sztuk; dział B - Rękopisy /43 tomy/ i dział C - Stare druki liczący 309 woluminów. Następne działy grupowały piśmiennictwo na podstawie treści. I tak dział D obejmował historię powszechną i nauki pomocnicze, a liczył 152 tomy; dział E - literaturę autorów starożytnych wraz z objaśnieniami i tłumaczeniami w ilości 264 tomów /jest to kryterium częściowo formalne/; dział F - literaturę średniowieczną i nowożytną /73 tomy/; dział G obejmował historię i literaturę Prus w ilości 30 woluminów, a dział H - historię i literaturę Polski i liczył aż 144 tomy. Dział J obejmował filozofię i retorykę /14 tomów/; dział K - obejmował z kolei nauki przyrodnicze, medycynę i matematykę /27 tomów/. Najwięcej pozycji, bo aż 929 woluminów, miał dział L, a obejmował Biblie, egzegetykę, patrystykę i teologię¹¹. Ostatni dział M obejmował prawo rzymskie, kanoniczne i cywilne /61 tomów/. W sumie w działach od C do M było 148 inkunabułów, 722 druki z XVI wieku, 339 z XVII i tylko 81 z XVIII¹². Po dokonaniu tego spisu, księgozbiór zamknięto w zakrystii kościoła klasztornego, gdzie pozostawał do dyspozycji władz administracyjnych prowincji pruskiej. Władze te zarządziły segregację zbiorów poklasztornych w celu wybrania z nich najcenniejszych pozycji do bibliotek państwowych Berlina i Królewca. Tak więc wyjątkowej wartości bibliofilskiej, jak to się później okazało, księgozbiór bernardynów lubawskich został po roku 1821 rozproszony. Część książek zabrano do biblioteki królewieckiej¹³, być może jakąś część wywieziono do Berlina i już w roku 1821 do biblioteki gimnazjum w Chojnicach¹⁴. Dopiero w roku 1833 resztki księgozbioru przewieziono do biblioteki biskupiej w Pelplinie, a wśród nich nie rozpoznaną, arcyważną Biblię Gutenberga. Do biblioteki gimnazjalnej w Chojnicach starano się zapewne wybrać dzieła z zakresu filologii i historii. Zachowane do dziś książki proveniencji lubawskiej, a potem chojnickiej, świadczą, że po kasacie konwentu panował pewien chaos. Książki w dużej

części przypadkowo, znalazły się u wymienionych nowych właścicieli. Były one niewłaściwie przechowywane i przewożone, czego dowodzą defekty ocalałych do dziś książek lubawskich. Lata 1821-1833 nie były ostatnimi burzliwymi w dziejach książek konwentu lubawskiego, które dzieliły odtąd losy księgozbiorów swych nowych właścicieli. W bibliotece gimnazjalnej w Chojnicach były w miarę bezpieczne do I wojny światowej. Podczas I wojny wiele cennych pozycji biblioteki chojnickiej, z których większość była proveniencji lubawskiej, została "zakupiona" przez królewską bibliotekę w Berlinie¹⁵. Te, które pozostały, w okresie II Rzeczypospolitej praktycznie nie były wykorzystywane. Zalegały półki biblioteki gimnazjalnej. Stanisław Tync postulował wtedy, aby starodruki przekazać Książnicy Miejskiej w Toruniu, gdzie odpowiednio opracowane służyłyby pracom naukowym. Do tego jednak wówczas nie doszło. Kolejnym kataklizmem była II wojna światowa. Oczywiście nie był to czas na właściwe i bezpieczne przechowywanie książek. Po wojnie, w ramach przejmowania tzw. księgozbiorów zabezpieczonych, przewieziono książki z biblioteki gimnazjalnej w Chojnicach, a wśród nich i te proveniencji lubawskiej, do Biblioteki Uniwersyteckiej w Toruniu. Zanim je przetransportowano do Torunia, część z nich uległa już zniszczeniu, albo kolejnemu rozproszeniu¹⁶. Podobne losy przechodził księgozbiór Biblioteki Seminarium Duchownego w Pelplinie, który poniósł znaczne straty podczas II wojny światowej¹⁷. Straty owe wyniknęły przede wszystkim z rozproszenia księgozbioru zabytkowego. Na czas wojny starano się wywieźć go do Zamościa i zabezpieczyć, książki wpadły jednak w ręce Niemców, którzy rozdysponowali je według swoich planów. Po wojnie część książek pelplińskich z Gdańska, Malborka i Warszawy wróciła do macierzystej biblioteki¹⁸, duży jednak procent cennych zabytków zaginął bezpowrotnie. Ucierpiały również księgozbiory w Berlinie, a przede wszystkim dużemu zniszczeniu i rozproszeniu uległa biblioteka królewiecka. Do dziś zachowało się zatem niewiele książek z interesującej kolekcji bernardynów lubawskich, a wspomniany stan badań proveniencyjnych uniemożliwia dodatkowo pełną rejestrację tego, co się oparło burzliwym dziejom. Aktualnie zarejestrowano 209 pozycji, co stanowi około 10% księgozbioru z roku 1821. Ocalałe książki proveniencji lubawskiej przynoszą wiele wiadomości o przeszłych losach tych druków. Noszą bowiem ślady swych wczesniejszych właścicieli - donatorów biblioteki lubawskiej - w postaci zapisek proveniencyjnych i opraw. Na podstawie zachowanych książek można od-

tworzyć stosowaną w bibliotece klasyfikację i sposób oznaczania jej na druku. Jednakże znajdują się również znaki tajemnicze, nieczytelne lub bardzo mało mówiące. Często na grzbietach, zwłaszcza inkunabułów, znajduje się stara nalepka lub jej resztki z dawną sygnaturą /cyfrą/ zorganizowanego księgozbioru. Sygnatura ta nie zgadza się z tą, która jest wewnątrz /literka z cyferką/. Zachodzi tu prawdopodobnie do końca nie wyjaśniony związek między biblioteką bernardynów lubawskich a biblioteką Braci Wspólnego Życia w Chełmnie. Eliza Szandorowska¹⁹ przypuszcza, że z powodu trudności materialnych Bracia Wspólnego Życia byli zmuszeni wysprzedać swój księgozbiór, który w roku 1502 nabył biskup Mikołaj Chrapicki²⁰ dla nowo utworzonego konwentu bernardynów w Lubawie²¹. Być może istniał również jakiś ściślejszy związek między biblioteką biskupią na zamku lubawskim a księgozbiorem bernardynów. Wprawdzie natrafiono tylko na jedną księżkę z wyraźną proveniencją zamkową /poz. 56/, która mogła znaleźć się w bibliotece bernardynów przez przypadek. Nie można jednak wykluczyć, że biskupi odchodzący do innej diecezji lub przy innych okazjach przekazywali część swoich księgozbiorów bernardynom. Z braku zachowanych źródeł do biblioteki lubawskiej, nie można tego potwierdzić²². Na podstawie zapisek na zachowanych książkach, nie ustalimy wszystkich ofiarodawców biblioteki konwentu lubawskiego. Znany na szczęście dwóch pierwszych dobroczyńców opisywanej biblioteki. Pierwszym z nich był wspomniany fundator konwentu lubawskiego biskup Mikołaj Chrapicki - pierwszy humanista i wielki bibliofil na stolicy chełmińskiej²³. Przypuszcza się, że to on właśnie był wczesniejszym posiadaczem Biblii Gutenberga, którą później przekazał bernardynom wraz z innymi pozycjami swej biblioteki²⁴. Do dzisiaj zachowało się w Bibliotece Seminarium Duchownego w Pelplinie 9 woluminów, a 24 pozycje bibliograficzne z wyraźną proveniencją biskupa Chrapickiego /zob. indeks proveniencji/²⁵. Księgozbiór biskupa był zapewne o wiele większy i najprawdopodobniej w całości pozostawiony bernardynom, ponieważ po rezygnacji w 1507 roku z biskupstwa, ze względu na słabe zdrowie, biskup Chrapicki zamieszkał u nich. Zmarł 2 lutego 1514 roku i został pochowany w podziemiach kościoła klasztornego. Kolejnym wyróżniającym się donatorem przedstawianej biblioteki był Krzysztof Kupner /1466-1511/²⁶ sławny lubawianin, który w roku 1482 opuścił Lubawę i wyjechał na

studia prawnicze do Lipska, a potem Bolonii. Był słynnym prawnikiem, wyróżnionym przez samego Maksymiliana I. Piastował wysokie urzędy, między innymi był kanclerzem Uniwersytetu Lipskiego. Dorobił się znacznego majątku, który potem wykorzystał na liczne, cenne fundacje w rodzinnym mieście /prepozytura św. Jana, szpital dla ubogich, pewne sumy przeznaczył na szkołę parafialną i stypendium dla dwóch studentów z Lubawy/. Przekazał konwentowi lubawskiemu całą swoją bibliotekę, której wielkości niestety również nie znamy, a do dziś zachowało się z jego proweniencją 7 pozycji bibliograficznych w 4 woluminach /94,146,150,186,200,202-203/. Wśród zachowanych ksiązek lubawskich zwraca uwagę monogram MB. Zarejestrowano 5 ksiązek /poz. 66,82,91,148-149,163/, gdzie na górnej okładzinie oprawy wyciśnięte są te inicjały. Oprawy są datowane 1559-1561. Na związek z biblioteką biskupią na zamku i na mecenat biskupi nad konwentem lubawskim wskazuje modlitewnik biskupa Wincentego Kiełbasy /1467-1479/ /rps. poz.3/. Wincenty Kiełbasa /ok. 1425-1486/ był pierwszym biskupem chełmińskim za panowania polskiego po pokoju toruńskim. Ten modlitewnik do biblioteki bernardynów musiał przejść z biblioteki zamkowej, gdyż w latach życia biskupa nie było jeszcze konwentu w Lubawie. Do dziś zachowała się Biblia, którą przywieźli ze sobą Franciszkanie z Saalfeld /poz. 31/ oraz Biblia z ok. 1485 roku, którą podarował bibliotece bernardyńskiej biskup Piotr Kostka /1574-1595/ /poz. 30/. Był on, jak wiadomo, drugim fundatorem klasztoru po okresie reformacji.

Pod względem treści najliczniej, co jest rzeczą oczywistą, reprezentowane było piśmiennictwo teologiczne. Stanowiło ono ok. 50% całego zasobu /zob. s. 3-4/, gdyż do cytowanej przez Lieka liczby należy dodać pozycje o treści religijnej, które zanotowane były w dziale C - /stare druki/. Znajdowały się więc różne wydania Biblii i komentarze do niej, pisma ojców kościoła: św. Augustyna, Bonawentury, Hieronima, dzieła św. Tomasza z Akwinu i Tomasza a Kempis oraz rozmaite kazania. Dział E - następny co do wielkości - mieścił piśmiennictwo starożytne: greckie i łacińskie, dzieła filozoficzne, historyczne i literaturę piękną. Piśmiennictwo historyczne - być może nawet przewyższające ilościowo dział poprzedni - obejmowało prace z zakresu historii powszechnej /umieszczone w dziale D/, a także z historii i literatury polskiej oraz pruskiej /działy G-H/. Stosunkowo mały dział stanowiło piśmiennictwo i literatura wieków średnich oraz nowożytna /F/.

Rejestrowano tu m.in. liczne dzieła Erazma z Rotterdamu. Dorównywało temu działowi pod względem liczby egzemplarzy piśmiennictwo prawnicze, obejmujące prawo rzymskie, kanoniczne i cywilne. Nie wiele było w bibliotece lubawskiej prac przyrodniczych, medycznych i matematycznych /poz. 133, 173/. Najmniej liczne były prace z filozofii i retoryki. Powyższe uwagi dotyczące treści książek zgromadzonych w Lubawie, oparte na przytoczonych danych statystycznych podanych przez Lieka, mają charakter przybliżony. Wynika to ze specyfiki tamtejszej klasyfikacji, gdzie na przykład dzieła Platona i Arystotelesa stoją w dziale pisarzy starożytnych, a nie filozofii; podobnie Diodora - nie w historii, lecz również w dziale piśmiennictwa starożytnego, a liczne słowniki i gramatyki greckie i łacińskie wydawane w XVI wieku także w dziale E, tj. w piśmiennictwie starożytnym.

Przeprowadzona analiza treściowa księgozbioru lubawskiego wskazuje, że biblioteka ta wiele nie różniła się od podobnych bibliotek klasztornych w Polsce pod tym względem, choć nie wszystkie biblioteki bernardyńskie miały w swoich zbiorach prace Johana Reuchlina, Piotra Ramusa, Juliusza Cezara Scaligera, Henryka i Roberta Estienne'ów oraz Alda i Pawła Manucjuszów, które świadczą o renesansowym i nowoczesnym charakterze zbiorów. Jednakże tym, co ją spośród nich szczególnie wyróżnia, jest wspomniany już bibliofilski charakter tych zbiorów. Znajdowały się tam bowiem wydania rzadkie i cenne nie tylko z punktu widzenia dzisiejszego, ale mające taki charakter już wtedy. Były tam wszak edycje drukowane na pergaminie, co przecież ówczesnie miało już ochy zbieractwa elitarnego. Odpowiedzi na pytanie, skąd tak drogie książki znajdowały się w Lubawie, należy szukać w mecenacie biskupim. Wielu spośród biskupów chełmińskich było dyplomatami w służbie królów polskich /na przykład Wincenty Kiełbasa, Jan Dantyszek, Jakub Zadzik, Jan Lipski, Kacper Działyński, Jan Małachowski, Teodor Andrzej Potocki/²⁷. Do Lubawy - miasta biskupiego i rezydencji biskupów chełmińskich - przyjeżdżali posłowie misji zagranicznych. Ten szeroki kontakt Lubawy ze światem poprzez działalność publiczną biskupów chełmińskich przyczynił się zapewne do tego, że w bibliotece konwentu lubawskiego znajdowały się także edycje, jak pierwsze drukowane w języku greckim wydanie dzieł Arystotelesa z oficyny weneckiej Alda Manutiusa T. I-V 1495-1498. 2° /IP 465/. Tylko część nakładu dzieła wydrukowano na pergaminie i właśnie jeden eg-

zemplarz tej edycji posiadali bernardyni lubawscy²⁸. Po kasacie klasztoru edycja ta trafiła do Chojnic, skąd zniknęła w czasie I wojny²⁹. Posiadali również pierwsze greckie wydanie dzieł Platona, też z weneckiej oficyny Manucjuszów i także drukowane na pergaminie. Książka ta szczęśliwie zachowała się do naszych czasów /poz. 164/. Po kasacie konwentu właścicielem jej pozostała biblioteka królewiecka. Obecnie przechowywana jest w Bibliotece Uniwersyteckiej w Toruniu. Jej przynależność do biblioteki lubawskiej stwierdzono po charakterystycznej sygnaturze E.75 w lewym dolnym rogu pierwszej zachowanej strony tekstu /ilustr. 3/. Egzemplarz ten ma w wielu miejscach powycinane marginesy na różnych wysokościach. Te powycinane skrawki marginesów posłużyły zapewne jako materiał do opraw. Nie wiadomo, czy dokonano tego jeszcze w Lubawie czy już w Królewcu. W opisywanej bibliotece znajdowały się również ciekawe rękopisy /wszak na początku XVI wieku funkcjonowały jeszcze w szerszym obiegu czytelniczym/. Liek wymienia 43 tomy rękopisów, a dokładniej opisuje 4 pergaminowe i wymienia 5 pisanych na papierze. Wśród tych pergaminowych znajdował się rękopis opisujący Ziemię świętą zawierający uwagi w języku starofrancuskim i prawdopodobnie opis drugiej wyprawy krzyżowej. Poza tym był jeden arkusz pergaminowy przedstawiający w sposób alegoryczny zbawienie człowieka i trzy arkusze zawierające legendę staroniemiecką o dzieciństwie Jezusa oraz wierszowaną gramatykę łacińską. Wśród rękopisów pisanych na papierze znajdowała się m.in. kronika klasztoru lubawskiego z inwentarzem bibliotecznym, korespondencja klasztorna, historia reguły franciszkańskiej, księgi rachunkowe oraz modlitewnik z XV wieku /chodzi zapewne o modlitewnik bpa Kiełbasy/. Do tego zbioru rękopisów można dodać 19 dokumentów klasztornych. Były to przede wszystkim przywileje i fundacje nadawane klasztorowi przez kolejnych biskupów. Wiadomo, że w podarowanym przez Kupnera księgozbiornie znajdowały się również rękopisy. Jeden bowiem z nich był w bibliotece chojnickiej. Były to satyry Juvenała współoprawne z drukowaną edycją tychże satyr /Satirae, cum commento Domitii Calderini. Venezia, Bapt. de Tortis 1481 lub 1482, 1483, 1485. 2°/ oraz z satyrami Persiusa /Satirae, cum commento Bartholomaei Fonti, Venezia, Reyn. de Novimagio, 24 XII 1482. 2°/30. Niestety klocek ten do naszych czasów nie zachował się. Aktualnie zarejestrowano trzy rękopisy z biblioteki lubawskiej. Oprócz wspomnianego modlitewnika biskupa Wincentego Kiełbasy, znajdują się w Biblio-

tece UMK dwa woluminy kazań Klemensa z Radymna - czołowego kaznodziei polskich bernardynów XVI wieku^{31/}. Dzięki drukowanemu opisiowi biblioteki chojnickiej wiemy, że do księgozbioru Kupnera należał inkunabuł: Quintilianus M.F., Institutio oratoria. Ed. Omnibonus Leonicensus, /Venezia/ Nic. Jenson, 21 V 1471. 2° /IP4653/. Znajdował się on jeszcze przed II wojną w bibliotece chojnickiej. Zaginął widocznie w czasie wojny lub zaraz po niej, ponieważ nie ma go dzisiaj w Bibliotece UMK³². Z cytowanych danych statystycznych /zob. s.3-4/ wiadomo, że bernardyni lubawscy mieli dość dużo piśmiennictwa z historii i literatury polskiej, które do naszych czasów nie zachowało się. Interesujący był klocek zawierający trzy druki hallerowskie: 1/ Vratislaviensis Michael, Expositio hymnorumque interpretatio, Kraków, Jan Haller, 1516. 4° /E.XXXIII 358/; 2/ Długosz Jan, Vita beatissimi Stanislai nec non Legendae sanctorum Poloniae, Hungariae, Bohemiae, Moraviae, Prussiae et Silesiae patronorum. Kraków, Jan Haller, 24 XII 1511. 4° /E.XV,245/; 3/ Modus confitendi. [...] /Kraków, Jan Haller, 1508. 4°/³³. Fakt, że na drugiej pozycji tego klocka w tytule podano, iż pracę tę przygotował Długosz w 1465 r., stało się powodem, że klocek ów /zresztą pod tytułem pierwszej pozycji, tj. Expositio .../ podawano jako najstarszy druk biblioteki.³⁴ Opisany klocek po kasacie konwentu znalazł się w bibliotece chojnickiej, gdzie zachował się do II wojny³⁵. Spotkał go podobny los, jak opisany wyżej inkunabuł Kupnera. Ciekawym polonikiem w bibliotece lubawskiej było słynne dzieło Andrzeja Frycza Modrzewskiego "De Republica emendanda libri V." /Basel, Io. Oporinus, VIII 1554. 2°/. Egzemplarz tego wydania znalazł się po kasacie konwentu w Bibliotece Seminarium Duchownego w Pelplinie. Aktualnie uważany jest za zagubiony³⁶.

Wielokrotnie już stwierdzano, że z braku dostępu do inwentarza biblioteki nie można wymienić wszystkich ciekawych druków³⁷. Nawet z załączonego spisu książek do dziś zachowanych wynika jednak, że była to biblioteka interesująca. Znajdowały się w niej edycje z ozołowych oficyn niemieckich, włoskich, francuskich i szwajcarskich. Najwięcej zachowało się druków wydanych w Bazylei, bo aż 28, w tym 6 u Amerbacha /poz.9,21,28,46,108,176/, 6 u Frobenia /poz. 67,82,85,86,90,110/ i 4 u Oporina /poz. 14,15,24,39/. Natomiast najliczniej reprezentowanym drukarzem jest Antoni Koberger, nie tylko słynny drukarz, ale także nakładca i księgarz niemiecki, działający przede wszystkim w Norymberdze. Z jego oficyny

zanotowano aż 12 pozycji /5,31,37,62,80,98,107,109,155,159,162,207/. Ponadto zarejestrowano kilkanaście druków wydanych w Kolonii /14/³⁸, Lipsku /13/³⁹ oraz Strasburgu /12/⁴⁰. Spośród oficyn włoskich najwięcej zachowało się druków wydanych w Wenecji /18/⁴¹, w tym 8 pozycji z oficyny Manuojuszów /50,118,140,144,145,157,164,169/. Zanutowano także 9 druków wydanych w Rzymie⁴², 4 w Bolonii /poz. 3,58,61,186/ i 4 we Florencji, w tym ze znanej oficyny Jun-tów 3 /22, 204, 205/. Spośród sławnych ośrodków wydawniczych należy wymienić jeszcze Lejdę /10 druków/⁴³ oraz Genewę ze znaną oficyną Estienne'ów /poz. 74,87,165,167,199/, a także Paryż /13 druków/⁴⁴. Ogółem do dziś zachowane książki z biblioteki bernardynów lubawskich pochodzą z 30 ośrodków wydawniczych. Oczywiście było to piśmiennictwo przede wszystkim w języku łacińskim. Interesujący jest przy tym fakt, że stosunkowo dużo było druków w języku greckim /poz. 22,87,89,105,134,140,141,157,164-165/. Świadczy to wymownie o wysokim poziomie wykształcenia humanistycznego środowiska lubawskiego w okresie renesansu.

Ze względu na to, że biblioteka bernardynów lubawskich powiększała się przede wszystkim drogą darów, otrzymywała książki już oprawione przez donatorów. Niewykluczone jest jednak, że w konwencie był warsztat introligatorski, gdzie oprawiano książki dla własnych potrzeb, głównie w pergamin. Takich opraw zachowało się bowiem najwięcej, a sama oprawa jest prosta, łatwa do wykonania i bardzo funkcjonalna. Pośród zachowanych książek lubawskich można jednak wyróżnić kilka typów opraw pochodzących z tych samych, ale bliżej nieokreślonych warsztatów. Jedną taką grupę stanowią książki oprawione w białą skórę świńską, tłoczone ślepo przy użyciu charakterystycznych radełek figuralnych ze scenami biblijnymi, z portretami ojców Kościoła i znanych humanistów oraz plaketek, też głównie o charakterze sakralnym. Najczęściej spotykaną plaketką jest ukrzyżowanie i zmartwychwstanie. Oprócz radełek figuralnych, występują radełka o motywach roślinnych i różnego rodzaju tłoki. Wśród tego typu opraw są książki wspomnianego, nierozszyfrowanego MB.

Następną grupę opraw stanowią typowe oprawy średniowieczne wykonane według znanych z literatury przedmiotu schematów. Najczęściej spotykanym schematem jest typ, gdzie zwierciadło górnej okładziny wypełnione jest wzorem owocu granatu w różnych odmianach. W ramce natomiast wyciśnięte są różne pojedyncze tłoki lub fryz

kwiatowy wykonany radełkiem. Zwierciadło dolnej okładziny podzielone jest ukośnymi liniami pojedynczymi lub podwójnymi na cztery pola, które wypełnione są tłokami. Ramka, podobnie jak na okładzinie górnej, wypełniona jest albo tłokami, albo stanowi bordiurę. Najczęściej używano tych samych tłoków, co na okładzinie górnej, zmieniając jedynie ich kompozycję. Na niektórych z tych opraw zachowały się okucia, guzy i narożniki, ślady po inkatenacji lub fragment łańcucha. Niektóre z nich mają zapięcie zachowane w całości, inne tylko fragmenty lub ślady po zapięciu. W przypadku Biblii lub klocka można spotkać rejestr introligatorski. Brzegi kart są na ogół nie malowane. Znajduje się jednakże grupa książek, które mają brzegi pomalowane na żółto. Niektóre wyżej opisane oprawy średniowieczne mają wytłoczone nazwisko autora i tytuł na górnej okładzinie, często z zastosowaniem znacznych skrótów paleograficznych. Najczęściej używana do tych opraw skóra jest brązowa, obciążona na deskach. Stan zachowania tych opraw jest bardzo różny. Są oprawy zadziwiająco bardzo dobrze zachowane, są lekko zniszczone, o startej gdzieś powierzchni, zatartym ornamencie i przybrudzone oraz bardzo zdefektowane o połamanych deskach, porwanej lub zerwanej skórze, braku jednej z okładek, z pourywanymi guzami i narożnikami, bez grzbietu lub zupełnie pozbawione opraw, z uszkodzonym blokiem książki. Wśród tej grupy opraw średniowiecznych znajdują się oprawy z pracowni Braci Wspólnego Życia w Chełmnie.

Kolejną grupę opraw /ponad 40/ stanowią wspomniane oprawy pergaminowe, w większości usztywnione na tekturze. W kilku przypadkach pergamin jest zabarwiony na zielono i czerwono. Niektóre z tych opraw mają wyciśnięte ramki wypełnione czarną farbą oraz tłoczenia. Kilka z nich ma wyciśnięty ten sam duży tłok /poz. 85, 157, 166/. Na kilkunastu oprawach pergaminowych autora i tytuł wpisano na grzbiecie. Jeszcze jedną wyróżniającą się grupę stanowią oprawy z brązowej skóry ciemnej na tekturze. Mają one delikatną ramkę uzyskaną za pomocą tego samego radełka, w rogach pojedyncze tłoki przypominające stylizowaną lilię, a w środku zwierciadła te same cztery tłoki tworzą element dekoracyjny, sprawiający wrażenie jednego dużego tłoku /poz. 4, 36, 69-71, 88, 167/. Spośród tych wszystkich opraw bardzo schematycznych i podobnych wyróżniają się oprawy dwóch dzieł w języku greckim: Lukiana /poz. 140/ i Ausoniusza /poz. 22/ znajdujących się obecnie w Bibliotece UMK oraz

komentarze F.Toleda /poz. 194/ do Ewangelii św.Jana, będące aktualnie własnością Biblioteki Seminarium Duchownego w Pelplinie. Wszystkie trzy mają charakter renesansowy, są bardzo dobrze zachowane. Pierwsza z nich ma obie okładziny jednakowe. W środku zwierciadła znajduje się stryholucem wyciśnięty kwadrat w położeniu rombowym, składający się z ram, wewnątrz których wyciśnięto ornamenty radełkami plecionkowymi i małymi tłokami. U góry i dołu zwierciadła wyciśnięto po dwa mniejsze kwadraty, wykonane w podobny do opisanego wyżej sposób. Zewnętrzna ramka oprawy ma ornament wykonany radełkiem w kształcie plecionki, a wewnętrzna - małe pojedyncze tłoki. Druga oprawa małej książeczki in octavo /poz.22/ ze skóry w kolorze bordo, na desce wymyka się schematycznemu opisowi. W środku zwierciadła wyciśnięto w linii pionowej trzy lekkie w rysunku tłoki kwiatowe. O oryginalności tej oprawy decyduje brak charakterystycznej ramki. Zamiast niej, małym radełkiem koronkowym wyciśnięto ornament o załamanych liniach, który tworzy bardzo interesującą kompozycję. O pięknie trzeciej oprawy /poz. 194/ decyduje okładzina górna. W środku zwierciadła wyciśnięto plaketkę przedstawiającą ukrzyżowanie ze stojącymi pod krzyżem Matką Boską i św. Janem, natomiast w rogach umieszczono wizerunki czterech ewangelistów. Wolne miejsca wypełnione są tłokami. Całość nie jest przeładowana. Wycisk jest złocony, lekko starty. Okładzina dolna ma jedynie ramkę uzyskaną za pomocą radełka z wizerunkami ojców Kościoła /wycisk ślepy/. Zwierciadło jest puste. Okładziny z desek pokryte są jasną skórą brązową, na której wykonano wyżej opisane zdobienia. Mimo że niektóre oprawy wykazują pewne podobieństwa, nie można jednak na podstawie tych zachowanych książek z biblioteki lubawskiej stwierdzić, że pochodzą one z jednego czy kilku określonych warsztatów. Nie natrafiono również w literaturze na wzmiankę, że konwent lubawski miał swoją pracownię introligatorską.

Losy biblioteki bernardynów lubawskich, jej powstanie, rozwój i rozproszenie mają ścisły związek z dziejami całego konwentu, a te z dziejami miasta i regionu. Najpomyślniej rozwijała się biblioteka w XVI wieku, o czym świadoczy największa liczba książek z tego okresu. Prądy odrodzenia były tak silne, że czasowe zamknięcie konwentu w okresie reformacji nie przeszkodziło w tym rozwoju, a polemiki religijne i wytyczne soboru trydenckiego sprzyjały rozwojowi piśmiennictwa i ożyliły konieczną znajomość tej literatury. W wieku XVII przeprowadzono remonty budynków i rozbudowę klasztoru,

który w drugiej połowie XVII wieku był cały murowany i miał kształt kwadratu. W części najstarszej klasztoru mieściła się biblioteka⁴⁵, która w tym czasie, jak się wydaje, została uporządkowana, gdyż zapiski proveniencyjne na wielu książkach mają charakter pisma XVII w.⁴⁶ W okresie rozkwitu klasztor lubawski liczył kilkunastu zakonników i tyluż braci oraz nowicjuszy. Prowadzono przy klasztorze szkołę, której pomocą była biblioteka. Jednak liczba druków XVII-wiecznych w bibliotece była o ponad połowę mniejsza niż druków XVI-wiecznych. Rozwojowi biblioteki nie sprzyjały liczne wtedy wojny ze Szwecją. Wnioskując ze znikomej liczby druków XVIII wieku można stwierdzić, że był to najtrudniejszy okres w dziejach biblioteki lubawskiej. Przyczyną tego stanu rzeczy był stopniowy rozkład wewnętrzny Rzeczypospolitej, co w konsekwencji doprowadziło w roku 1772 do I rozbioru Polski. Lubawa od tego roku wraz z całą prawie diecezją chełmińską przypadła Prusom. Nastąpiła sekularyzacja miasta, a konsekwentna polityka Prus, poprzez różne utrudniające prace i rozwój życia zakonnego zarządzenia, zmierzała do całkowitej sekularyzacji⁴⁷ i doprowadziła w rezultacie do zniesienia konwentu w roku 1821 a wraz z tym aktem do rozproszenia wartościowej kolekcji książkowej. Zanim to jednak nastąpiło, miasto i konwent przeżyły ciężki okres wojen napoleońskich /w Lubawie w 1807 roku podczas wojny francusko-pruskiej stacjonowała 40-tysięczna armia francuska/, które wyniszczyły miasto i przyczyniły się do ubóstwa mieszkańców. W okresie tym klasztor i kościół oo. bernardynów został doszczętnie zrabowany⁴⁸. W krótkich latach Księstwa Warszawskiego bernardyni nie byli już w stanie podnieść się z ruiny, a upadek Księstwa Warszawskiego przesądził o smutnym losie konwentu i jego cennej biblioteki⁴⁹.

P r z y p i s y

¹ Zob. prace zasłużonego badacza i opiekuna "Biblii Pelplińskiej" ks. A. Liedtke go: "Saga pelplińskiej Biblii Gutenberga". Pelplin /1981/, s.16-17; toż wyd. 2. Pelplin /1983/; oraz wczesniejsze: "Biblia Gutenberga w Pelplinie". Toruń 1936, s.11; Zestawienie rubryk pelplińskiej Biblii Gutenberga. Pelplin 1937.

² G.Liek, Die Stadt Löbau in Westpreussen mit Berflochtigung des Landes Löbau. Marienwerder 1892, s.462.

³ Liek, jw., s.460.

- 4 Kronika oo. bernardynów lubawskich. Wyd. A.Mańkowski. Zapis-ki TNT, t.9: 1932-1934, s.12,14.
- 5 Lwów 1933, t.1, s.240-241; t.2, s.300-302; 353.
- 6 Za umożliwienie pracy w magazynie Biblioteki Seminarium Duchownego w Pelplinie i okazaną życzliwość dziękuję jej Dyrektorowi ks. dr. Anastazemu Nadolnemu.
- 7 K.Kantak, Bernardyni polscy. Lwów 1933, t.1, s.48; t.2, s.3; Diecezja chełmińska. Zarys historyczno-statystyczny, Pelplin 1928, s.64, 443; Kronika oo.bernardynów... o.o., s.4-5.
- 8 Por. K.Kantak, o.o., t.1, s.240-241; t.2, s.300-302;353.; W.Pabin, Inwentarz biblioteki bernardynów w Kalwarii Zebrzydowskiej z 1617 roku. W: Z badań nad polskimi księgozbiorami historycznymi, z.1:1975, s.66-73.
- 9 W.Pabin, o.o., s.79-80.
- 10 Liek, o.o., s.460-461.
- 11 Zastanawiający jest fakt, że w bibliotece klasztornej piśmiennictwo teologiczne w klasyfikacji ogólnej występuje dopiero na przedostatnim miejscu. Była to jednak klasyfikacja bernardynów lubawskich, gdyż na zachowanych książkach spotyka się ww. klasyfikację, chociaż nie napotkano egzemplarzy z działu L. Zarejestrowane aktualnie książki treści teologicznej mają na ogół sygnaturę C - czyli po prostu starodruczną.
- 12 Takie liczby podaje Liek, o.o., s.463.
- 13 Dowodem na to są dzieła Platona /zob. poz. 164/, które znajdują się w Bibliotece UMK, a wcześniej należały do bernardynów lubawskich. Do Biblioteki UMK wpłynęły ze zbiorami królewieckimi.
- 14 H.Deiters, Die Handschriften und alten Drucke der hiesigen Gymnasialbibliothek. W: Jahresbericht über das Königlische Katholische Gymnasium in Conitz. 1874/75, s.18.
- 15 S.Tync. Biblioteka gimnazjalna w Chojnicach. W: Biblioteki wielkopolskie i pomorskie, Poznań 1929, s.302
- ¹⁰ W Bibliotece UMK nie ma wielu pozycji proveniencji lubawskiej, które cytował Tync w 1929 r. Na przykład inkunabułowego klocka: 1.Silius Italicus, Punica. Ed.Petrus Iustinus Philelphus. Milano, Ant.Zarotus pro. Io. de Legnano, /non ante 7 XI 1481/2; 2. Vegetius Flavius Renatus. Scriptorum rei militari, Piscia /Lucca/, Sigismundus Rodt, 2 IV 1488. 2.; 3. Diodorus Siculus, Bibliotheca, Lat. Trad. Poggius Florentinus-Publius Cornelius Tacitus: Germania. Bologna, Ugo Rugerius et Dom.Berthochus, 1472. 2° oraz inkunabułu: Pius II, papa: Epistolae familiares. Nürnberg, Ant.Koberger, 17 VII 1486. 4. - Tync, o.o., s.303. Wiadomo o przynależności ww. druków do biblioteki lubawskiej na podstawie: Deiters, o.o., s.27, poz. 47. Ponadto książki z biblioteki gimnazjum chojnickiego znajdowały się w Kolekcji Historyczno-Regionalnej p. A.Makowskiego w Chojnicach. Wpływały też czasami w handlu antykwarycznym.
- 17 A.Liedtke, Biblioteka Seminarium Duchownego w Pelplinie. Zapiski TNT, t.13:1947, s.89-92.
- 18 Nie wszystkie książki mające wyraźną proveniencję pelplińską wróciły do swojej biblioteki. Świadczą o tym drukowane katalogi różnych bibliotek. Na przykład: Katalog starych druków MBP im.

L.Waryńskiego. Polonika XVI w., cz.1. Oprac. I. Książek, Łódź 1983. Poz. 22 tego katalogu /Hosius Stanislaus: Confessio fidei. Cz.1-2. Wien, Mich. Zimmermann, 1560. 2°. War.A/ była pierwotnie własnością Kartuzów w Kartuzach, a po kasacie klasztoru - biblioteki Seminarium Duchownego w Pelplinie. /Exlibris pelpliński/. W Bibliotece Uniwersyteckiej w Toruniu również znajdują się książki z biblioteki pelplińskiej, pochodzące z kupna w latach pięćdziesiątych, a także z kupna bieżącego po zmarłych bibliofilach.

¹⁹ Biblioteka i pracownia introligatorska Braci Wspólnego Życia w Chełmnie. Próba rekonstrukcji. Rocznik Biblioteki Narodowej. T 9: 1973, s.270, przypis 14.

²⁰ Chrapicki /Crapioz, Crapitz/ Mikołaj, h.Rola, zm. 2 II 1514. Kanonik warszawski, następnie bp chełmiński, toruńczyk z rodziny patrycjuszowskiej, współpracownik bpa Łukasza Watzelrodego.

²¹ Zob. poz. 207 spisu oraz 6-7, 45,193.

²² Zakonnicy w swych kronikach, do których często był dołączony inwentarz książek, notowali nazwiska ofiarodawców i dobroczyńców klasztoru. Por. W.Pabin, o.c., s.77-78. Bernardyni lubawscy też swój katalog z roku 1730 dołączyli do kroniki. Liek, o.c., s.462.

²³ A.Liedtke, Zarys dziejów diecezji chełmińskiej. Nasza Przeszłość, t.34:1971, s.81; Sliwiński J., Lubawa. Z dziejów miasta i okolic, Olsztyn 1982, s.87,99.

²⁴ Zob. przypis 1.

²⁵ Fakt zachowania się aż 9 woluminów z wyraźną i długą zapiską bpa Chrapickiego /zob. poz.9/ nasuwa jednak pewne wątpliwości, czy to właśnie on mógł być pierwszym właścicielem Biblii Gutenberga, gdyż należy per analogiam, przypuszczać, że napisałby ją również na tej Biblii. A więc ciągle nie mamy odpowiedzi na pytanie, jaką drogą Biblia Gutenberga wpłynęła do biblioteki bernardynów w Lubawie.

²⁶ A.Liedtke, Saga ..., s.18; J.Sliwiński, o.c., s.81,83. W artykule: "Inkunabuzy proveniencji chojnickiej w zbiorach Biblioteki UMK". W: Studia o działalności i zbiorach Biblioteki UMK, cz.II, s.70-71 błędnie podałam, że Kupner był bernardynem lubawskim.

²⁷ A.Liedtke, Zarys dziejów ..., s.79-96.; J.Sliwiński, o.c., s.98-103.

²⁸ Deiters, o.c., s.24, poz. 5.

²⁹ S.Tync, o.c., s.303.

³⁰ Deiters, o.c., s.19.

³¹ Słownik polskich pisarzy franciszkańskich. Pod red. ks.H.E. Wyczawskiego, Warszawa 1981, s.407.

³² Deiters, o.c., s.27, poz.46; Tync, o.c., s.302.

³³ Tej trzeciej pozycji nie notuje H.Kapeżus w "Polonia Typographica saeculi sedecimi. Facs.IV. Rejestruje jedynie druk Mapheusa Celsusa: Sorutatorium confessionis. Modus confitendi jest wyciągiem z Mapheusa. Estreicher notuje i jedno, i drugie. /E.XXII, 495; E.XX, 136/.

³⁴ Liek, o.c., s.462. Faktycznie najstarszym drukiem była przecież Biblia Gutenberga.

³⁵ Deiters, o.c., s.31, poz.91; Tync, o.c., s.303.

36 Andrzej Frycz Modrzewski. Bibliografia zestawiona przez Pracownicę Bibliografii Staropolskiej Instytutu Badań Literackich, Wrocław 1962, cz.I. Okres staropolski. Opr. A.Kawecka-Gryczowa, s.12-13, poz. 8/8. Dokładny zapis proveniencyjny brzmi: "Conventus Lubaviensis ad S.Michaellem et S.Joannem B.Frum Minorum de Observantia".

37 Częściowym źródłem do biblioteki lubawskiej jest cytowany tu wielokrotnie drukowany opis biblioteki chojnickiej. Często autor opisu zaznacza, że dany druk pochodzi z klasztoru lubawskiego /aus der Löbauer Klosterbibliothek/. Ale tam, gdzie na druku nie było wyraźnej proveniencji lubawskiej, takiej notatki nie ma. Przy niektórych opisach można dziś wpisać sygnaturę Biblioteki UMK z całą pewnością wiedząc, że jest to druk lubawski. Nie wszystkie jednak druki podane przez Deitersa zachowały się. Można jednak przyjąć, że większość starodruków chojnickich była proveniencji lubawskiej. Podaje to zresztą autor opisu. Z innych klasztorów wpływy były późniejsze i mniejsze. Jednakże tam, gdzie nie mamy innych dowodów, że książki pochodzą z Lubawy, nie możemy tej proveniencji pochopnie przypisywać.

38 Poz.52,54,64,83,84,93,94-95,103,129,189,194,197-198,202,203.

39 Poz.17,18,20,96,104,113,131,143,148-149,172,177,185,188.

40 Poz.11,12,23,33,34,51,117,183,191,192,196,209.

41 Poz.30,50,55,68,79,102,118,140,144,145,147,153,154,157,164,168,169,200.

42 Poz.8,49,59,106,116,119,130,132,187.

43 Poz.4,42,56,66,73,91,135,136,180-181.

44 Poz.1,26,38,41,65,69,70,75,81,88,158,161,184.

45 J.Śliwiński, o.c., s.85.

46 K.Kantak, o.c., t.2, s.302 po charakterze pisma wywnioskował, że Biblia Gutenberga wpłynęła do biblioteki w XVII w. Por. A.Liedtke, Saga ..., s.16. Warto dodać, że w obrębie działów książki szeregowano według formatów. Stąd na drukach sygn. Cb - gdzie b oznacza quarto i octavo.

47 Sytuację klasztorów diecezji chełmińskiej po I rozbiórce opisuje E.Piszczyński: "Polityka kasacyjna władz pruskich wobec klasztorów diecezji chełmińskiej". Studia Pelplińskie /2/:1971, s.89-116.

48 J.Śliwiński, o.c., s.110.

49 Sam budynek klasztorny szczęśliwie zachował się do naszych czasów. Po kasacji mieściła się w nim po adaptacji szkoła aż do 1975 r. Obecnie mieszczą się w budynku pobernardyńskim różne urzędy. J.Śliwiński, o.c., s.279.

DES. FRÆSNI ROTHODAMI
EPISTOLARVM OPVS
 COMPLECTENS VNIVERSAS QVOT=
 QVOT IPSE AVTOR VNQVAM EVLAVIT, AVT EVLIGATAS
 voluit, quibus præter nouas aliquot addidit sunt & præ-
 fationes, quas in diuersos omnis generis scriptos
 res non paucos idem conscripsit.

Si quis huius generis aliud quid posthac euulgare audeat, quàm id quum præ-
 ter æquum ac fas, tum uero contra ipsius auctoris mentem facturus
 sit: partim uerbo solum, sed multo clarius pagina
 ista cognoscere licet.

BASILEÆ EX OFFICINA FROBENIANÆ
 ANNO M. D. XXXVIII.

Fot. 1 Karta tytułowa z wyraźną proveniencją lubawską i sygn. F.1 w lewym dolnym rogu. Widoczna jest również pieczętka biblioteki gimnazjum chojnickiego. Biblioteka UMK sygn. Ob.6.III.172. (poz.85)

MARTINI BOR-
rhai Stugardiani in tres Ari-
stotelis de Arte dicendi
libros Commen-
taria.

HERMOLAI BARBARI, EO-
RYNDEM VERSIO, CVM GRÆCO
textu capitibus suis distincto, & figuris Ari-
stotelicam methodum indican-
tibus illustrato.

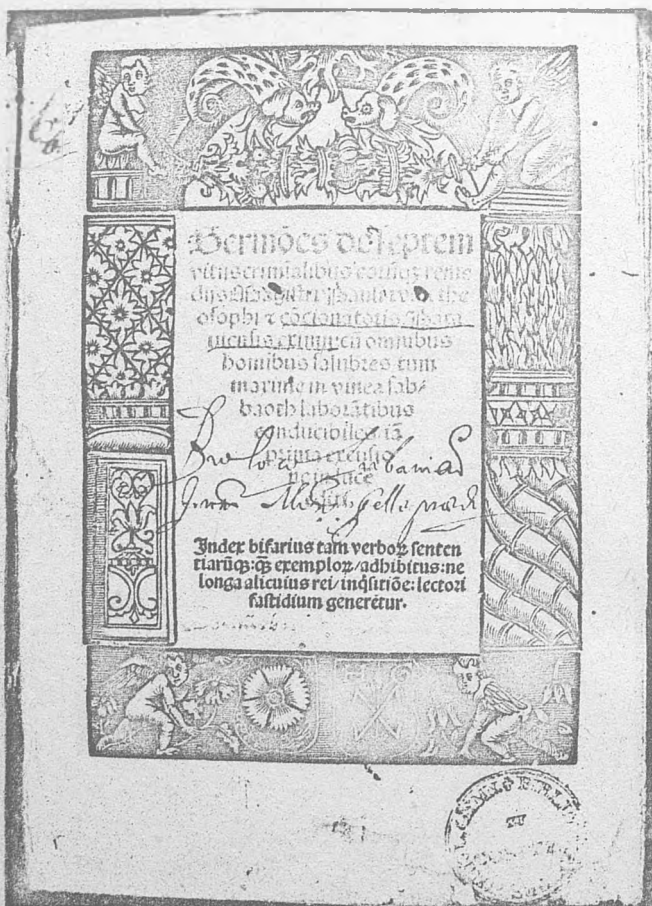
*Accessu geminus ac locuples rerum & uerborum
memorabilem Index.*

Cum gratia & privilegio Imperiali ad
quinquennium.

B A S I L E Æ.

Fot.2 Karta tytułowa z widoczną sygn. E.24 w le-
wym dolnym rogu i pieczętką chojnicką.
Biblioteka UMK sygn.Ob.6.III.19.(poz.39)

Fot.4 Karta tytułowa z wyraźną proveniencją lubawską i sygn. Ob 34 w lewym górnym rogu. /W ten sposób i tą ręką są pisane sygnatury na inkunabułach przechowywanych w Pelplinie/.
 Biblioteka UMK, sygn.Ob.6.II.2377. (poz.208)

I O A N N I S
P I E R R I I
V A L E R I A N I
B E L L V N E N S I S,
H I E R O G L Y P H I C A

S I V E
D E S A C R I S Æ G Y P T I O R V M

aliarumq[ue] gentium litteris, Commentariorum Libri
LVIII, cum duobus alijs ab eruditissi-
mo viro annexis.

Editio nouissima, varijs veterum & recentiorum Hieroglyphicis adornata; plu-
ribus item eiusdem Pierij opusculis & tractatibus nouiter locupletata;
quorum elenchum sequens pagina indicat.

Accedunt annotationes marginales ac Indices necessarij.

COLONIÆ AGRIPPINÆ.
Ex Officina Hieratorum FF.

ANNO M. DC. XXXI.

Da. 1.

Fot.5 Karta tytułowa z wyraźną proveniencją lubaw-
ską i sygn.Da.1 oraz pieczętką biblioteki
chojnickiej. Biblioteka UMK, sygn.Ob.7.III.
555 adl. (poz.197)

ILLVSTRISSIMO
POTENTISSIMOQVE

Suecorum, Gothorum, Vandalorumq; Regi,
ac Liunioni Domino, ERICO eius no-
minis decimoquarto, Leuinus
Lemnius Medicus.

Conuictus S. D. P.

SCITVM est illud Platonis, Rex illu-
strissime, Felites fore Republicas siue
studia sapientiz consecretur Reges,
vel Sapientes imperent. Quod cum in
te sine controersia perfici intelligam,
qui non solum studiis sapientiz sedulo insistas, sed
quasuis artes amplectaris aut colas, non possum tuz
Maiestati, tuoque amplissimo Regno non impense
gratulari. Dicit enim vix queat, quam sit hoc nomi-
ne suis subditis futurus amabilis ac graciosus, deni-
que ad ea sectanda, quz in humanis rebus sunt prz-
cipua, quzque ad summam felicitatem spectant, in-
citamento. Vt enim filii maioru vestigiis insistunt,
in quos oculos continenter habent deos, illoruq;
imitantur vel vitia vel virtutes: ita in Imperio aulz
proceres, ac promiscua passim multitudo ea conse-
ctari conatur, ea vita & moribus exprimere, quz re-
gi aut principi placere videat, & quibus ille maxime
afficiatur. Cum autem multis magnisq; rebus spe-
ctata sit tua, ERICE illustrissime, Maiestas & am-
plitudo, corporis animiq; przstantia, acumen inge-
nii, eruditio singularis, summa vitz integritas, in

K. 1. b.

) (

Fot.6 Pierwsza zachowana strona tekstu z wyraźną
proweniencją lubawską i sygn.K.1.b. Biblio-
teka UMK, sygn.Ob.6.I.236. (poz.133)

SPIS ZACHOWANYCH KSIĄŻEK Z BIBLIOTEKI BERNARDYNÓW W LUBAWIE

Spis obejmuje odnalezione dotychczas książki z biblioteki bernardynów lubawskich. Po opisie bibliograficznym następuje cytata bibliograficzna. Kreska po skrócie bibliografii lub katalogu oznacza, że danej pozycji nie odnaleziono w cytowanej bibliografii. Kolejnymi elementami opisu są cechy indywidualne druków: proveniencje, stan zachowania, glosy, marginalia itp. oraz opis oprawy. Tam, gdzie proveniencję lubawską przypisano na podstawie cech drugorzędnych, właściciel /tj. bernardyni lubawscy/ wymieniony jest w nawiasie. Uwzględniono wcześniejsze proveniencje niż lubawska, natomiast na późniejsze wskazuje sygnatura biblioteki, gdzie dany druk jest aktualnie przechowywany. W przypadku, gdy książka znajduje się w Bibliotece Uniwersyteckiej w Toruniu, kolejnym właścicielem po bernardynach lubawskich, jak wiadomo, było gimnazjum w Chojnicach^X.

WYKAZ SKRÓTÓW

a. Literatura

Bibl.Erasmi. - Bibliotheca Erasmi. Répertoire des oeuvres d'Érasme. 1re série: Liste sommaire et provisoire des diverses éditions de ses oeuvres. /B.m./ 1893. Repr. Nieuwkoop 1961.

BMC - British Museum General Catalogue of printed Books. Photolithographic edition to 1955. Vol.1-263. London 1963-1966.

^X Za pomoc w odczytywaniu proveniencji na drukach przechowywanych w Bibliotece UMK w Toruniu dziękuję p.kustoszu Leonardowi Jarzębowskiemu. Natomiast za umożliwienie porównania wyników moich poszukiwań w Bibliotece Seminarium Duchownego w Pelplinie z materiałami Centralnego Katalogu Inkunabułów przechowywanymi w Bibliotece Narodowej dziękuję p. mgr Michałowi Spandowskiemu.

- BM It - Short-title catalogue of books printed in Italy and of Italian books printed in other countries from 1465 to 1600 now in the British Museum. London 1958.
- Brunet - Brunet J.Ch.: Manuel du libraire et de l'amateur de livres. T. 1-6. 5 ed. Paris /b.r./ Repr. Paris /b.r./.
- CBN - Catalogue général des livres imprimés de la Bibliothèque Nationale. T. 1-228, Paris 1924-1979.
- C - W.A.Copinger: Supplement to Hain's Repertorium Bibliographicum. P.1-2. London 1895-1902. Repr. 1926.
- Deiters - H.Deiters: Die Handschriften und alten Drucke der hiesigen Gymnasialbibliothek. W: Jahresbericht über das Königliche Katholische Gymnasium in Conitz. 1874/75. s.17-32.
- E - K.Estreicher: Bibliografia polska. Cz.III. T.12-34. Kraków 1891-1951.
- GW - Gesamtkatalog der Wiegendrucke. Herausgegeben von der Kommission für den Gesamtkatalog der Wiegendrucke. Bd. 1-7. Leipzig 1925-1940.
- H. - L.Hain: Repertorium Bibliographicum, in quo libri omnes ab arte typographica inventa usque ad annum MD typis expressi ordine alphabetico vel simpliciter enumerantur vel accuratius recensentur. Vol: 1-2. Stuttgartiae-Lutetiae-Parisiorum 1826-1838. Repr. Berlin 1925.
- IP - Incunabula quae in Bibliothecis Poloniae asservantur. Inkunabuły w bibliotekach polskich. Centralny katalog. Pod red. A.Kaweckiej-Gryzowej. Oprac. M.Bohonos i E.Szandorowska. T. 1-2. Wrocław 1970.
- Ind. Aurel. - Index Aureliensis. Catalogus librorum sedecimo saeculo impressorum. Prima pars. Ed. altera. T. 1-7 A-Ch. /Geneva/ 1965-
- R - D.Reichling: Appendices ad Hainii-Copingeri Repertorium bibliographicum. Additiones et emendationes. Fasc. 1-6 + Indices fascioulorum. Monachii 1905-1911. Supplementum. Monachii 1914.
- Szand. - E.Szandorowska: Biblioteka i pracownia introligatorska Braci Wspólnego Życia w Chełmnie. Próba rekonstrukcji. Rocznik Biblioteki Narodowej. T. 9:1973, s.265-285.

b. Biblioteki

BUT - Biblioteka Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Pelplin Sem. - Biblioteka Seminarium Duchownego w Pelplinie.

c. Pozostałe skróty

- adl. - adligat
 b.m.dr.r. - bez miejsca, drukarza, roku
 brosz. - broszurowa
 brąz. - brązowa
 brun. - brunatna
 ozerw. - ozerwone
 d. - dolna, -y
 def. - defekt
 exl.. - exlibris
 F - folio, oznaczenie formatu książki in folio
 g. - górny, -a
 gl. - glosa
 greo. - grecki
 h. - herb
 inc. - incunabulum
 inioj. - inicjał, -y
 introlig. - introligatorski
 k. - karta
 k.tyt. - karta tytułowa
 łac. - łaciński
 margin. - marginalia
 medal. - medalion
 NB - notabene
 nieb. - niebieskie
 Ob. - druki obce, oznaczenie przy sygnaturze w bibliotece UMK w Toruniu.
 okł. - okładzina
 okł. g. - okładzina górna
 okł. d. - okładzina dolna

opr.	- oprawa
perg.	- pergamin
plak.	- plakieta, -y
pol.	- polonik, oznaczenie przy sygnaturze w bibliotece UMK w Toruniu
por.	- porównaj
prow.	- proweniencja
qu.	- quarto, oznaczenie formatu książki in quarto
r.	- recto
rad.	- radeżko
red.	- redakcja
rps.	- rękopis
rubr.	- rubryki
sk.	- skóra
skł.	- składka
śl.	- ślepy
sygn.	- sygnatura
t.	- tom
tekt.	- tektura
tyt.	- tytuł
v.	- verso
w.	- wiek
vol.	- wolumen
wyc.	- wycisk
wyd.	- wydanie, wydał
wykl.	- wyklejka
ziel.	- zielone
złoc.	- złocony
zniszcz.	- zniszczony

Rękopisy

1. KLEMENS z Radymna
Sermones de tempore prima pars. Kod.Łac. XVI w. 16 x 14 cm,
k.488.
Deiters VIII
Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn.B.3 u góry pierwszej k.
tekstu.
Opr.: deska, sk. brąz., rad., wyc. śl., plak. złoc., XVI w.
BUT Rps. I 99.
2. KLEMENS z Radymna
De sanctis sermones. P.2. Kod.Łac., XVI w. 16 x 11 cm , k.311.
Deiters V
Prow.: Loci Lubaiensis - na k. ochr.
Opr.: deska, sk. brąz., rad., tłoki, wyc.śl., i złoc., XVI w.
BUT Rps. I 98.
3. /MODLITEWNIK bpa chełmińskiego /Wincentego Kiełbasy/.
Kod. łac., XV w., 19 x 12,5 cm., k.164.
Deiters VII
Prow.: 1. Iste libellus dni W epi Culmeñ continent /.../ -
k.2 v. - bp. Wincenty Kiełbasa ok. 1425-1486/.
2. /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. B.1 u góry k.1 v.
NB: perg., atrament czarny, rubr. czerw., tekstura.
Opr.: deska, sk. brąz., tłoki, wyc. śl., XV w.

Druki

1. AESCHYLUS
Prometheus. Septem ad Thebas. Persae. Agamemnon. Eumenides.
Supplices./grec./. Parisiis. Adr. Turnebi, 1552. 8°.

- Deiters, 1. Ind. Aurel. I, 97.
 Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. E. 58 w lewym dolnym rogu k.tyt.
 Opr.: perg., XVII w.
 BUT Ob. 6.II.2558
2. ALBERTANUS Causidicus | Brixienensis Ld
 De arte loquendi et tacendi. Deventer. Iac. de Breda, 1490.
 4°.
 GW 549. IP 82
 Prow. i opr. jak poz. 106.
 Pelplin Sem. Qu. 311 adl.
3. ALBERTI Leandro |
 Discrittione di tutta Italia. Bologna, Anselmo Giaccarelli, 1550. 2°.
 BMC 2,1335.
 Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. D.9 w lewym dolnym rogu k.tyt.
 Opr.: tekt., perg., XVII w.
 BUT Ob.6.III.44.
4. ALCIATUS Andreas
 In decretalium titulos aliquot. T. 5-6. Lugduni, Petrus Fradin, 1560. 2°
 Ind. Aurel. I, 306.
 Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. M.9 w lewym dolnym rogu k.tyt.
 Opr.: tekt., sk. brąz., rad., tłoki, wyc. śl., XVII w.
 Pelplin Sem. - bez sygn.
5. ALEXANDER de Hales
 Summa universae theologiae. P.I-IV. Nürnberg, Ant.Koberger, I/ 24 I 1482, II/ 29 XI 1481, III/ 6 V 1482, IV/ 23 VIII 1482.
 2°
 GW 971. IP 194
 Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. C.16 w prawym górnym rogu k.tyt. P.II i IV loci lubaiensis Frum Minorum.
 NB: inicj. złoc., rubr. czerw. i nieb.
 Opr.: deska, sk. brąz., rad., tłoki, ślady po narożnikach i inkatenacji, brzegi k. żółte, XV w.
 Pelplin Sem. F. 815-818.
6. ALEXANDER de Villa Dei
 Doctrinale. P.I. Cum commento Ioannis Synthen. Deventer, Rich.

Pafraet, 9 VIII 1488. 4°.

GW 1142. IP 229.

Prow.: 1. /Bracia Wspólnego Życia w Chełmnie/ - Szand. poz.28

2. /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. Cb 111 - na k.tyt.

Opr.: deska, sk. brąz., rad. wyc. śl., ślad kateny, XV w.

Pelplin Sem. Qu. 176 adl.

7. ALEXANDER de Villa Dei

Doctrinale. P.II Cum commento Ioannis Synthen. Deventer, Rich.

Pafraet, /ca 1490/. 4°.

GW 1158. IP 232.

Prow. i opr. jak poz. 6; Szand. poz. 29.

Pelplin Sem. Qu. 177 adl.

8. ANDREAE Ioannes

Summa de sponsalibus et matrimoniis. /Roma, Steph. Planck,

1491-1500/. 4°.

GW 1747. IP 329.

Opr. i prow. jak poz. 106.

Pelplin Sem. Qu. 309 adl.

9. ANSELMUS Cantuariensis s.

Opera. /Basel, Io. Amerbach, non post 1497/. 4°.

GW 2033. IP 380.

Prow.: 1. "Hunc librum donavit R.p.d. Nicolaus Epus Culmen.

pro novo Conventu Lubauensi Fratrum Minorum de Observantia anno domini mccccciii et devotus lector oret pro anima eiusdem." - /bp. Mikołaj Chrapicki/

2. Bernardyni - Lubawa - zob. prow.1; sygn. Cb 80.

Opr.: deska, sk.brąz., tłoki, stryohulec, wyc. śl. i złooc.,

ślady klamer, XV/XVI w.

Pelplin Sem. Qu.57.

10. ANTONINUS FLORENTINUS

Summa theologica. P. II; IV. Cum Tabula Ioannis Molitoris.

Speyer, Petr. Drach, II/ 4 VIII 1487, IV/ 17 II 1487. 2°.

GW 2190. IP 422.

Prow.: loci lubauensis perpetuo adiacens Frum Minorum de Ob-

servantia, XVI w.; sygn. C.142 w prawym górnym rogu.

NB: inicj. czerw. i nieb., rubr. czerw., wykł.perg. rps.

Opr.: deska, sk. brąz., rad., tłoki, wyc. śl., ślady po gu-

zach, rejestr introlig., brzegi k. żółte, zniszcz., XV w.

Pelplin Sem. F.442; 444.

11. ANTONINUS Florentinus
Summa theologiae. P.II-III. Cum Tabula Ioannis Molitoris.
 Strassburg. Io. Grüniger, II/17 VIII 1490, III/4 XII 1490. 2°
 GW 2191. IP 423.
 Prow.: /Bernardyńi - Lubawa/ - sygn. C. 88^b w lewym górnym
 rogu i C. 88°.
 NB: inicj. czerw.; wykł. rps. łac.; pierwsze k. szerniake.
 Opr.: II/deski, zniszcz.; III/deska, sk.brąz., rad., tłoki,
 wyc. śl., XV w.
 Pelplin Sem. F. 437-438.
12. ARATOR Subdiaconus
In actus Apostolorum. /Strassburg, Io. Grüniger, 1507/. 4°.
 Ind. Aurel. II, 63.
 Prow. i opr. jak poz. 131.
 Pelplin Sem. Qu. 23 adl.
13. ARISTOTELES
 /De arte poetica/. Cum Fr. Robortelli explicationibus ...
 Florentiae, in off. Laur. Torrentini, 1548. 2°.
 Brunet I, 477. CBN 153, 689. BM It.52.
 Def.: fragment liczący 5 k.
 Prow.: /Bernardyńi - Lubawa/ - sygn. E./9/ w lewym dolnym
 rogu k.tyt.
 Opr.: brak, 5 luźnych k.
 BUT Ob. 6.III. 1080.
14. ARISTOTELES
*Ethicorum sive moralium Nicomachiorum libri decem, una cum
 Eustatii, Aspasii, Michaelis Ephesii nonnullorumque aliorum
 Graecorum explanationibus; nuper a Bernardo Feliciano latini-
 tate donati. Adiecta quoque est eiusdem Ioannis Bernardi Fe-
 liciani praefatio longe doctissima. Basileae, /Io. Oporinus,
 1542/. 2°.*
 Ind. Aurel. II, 189 /39/.
 Prow.: /Bernardyńi - Lubawa/ - sygn. E.39 w lewym dolnym ro-
 gu k.tyt.
 Opr.: tekst., perg., XVII w.
 BUT Ob. 6.III.10.
15. ARISTOTELES
*De moribus ad Nicomachum libri decem. In quibus latina grae-
 cis Dionysio Lambino interprete, eregione respondet. ...*

Opera et studio Theodori Zwingeri. ... Basileae. per Io. Oporinum et Eus. Episcopium, VIII 1566. 4°.

Ind. Aurel. II, 232 /82/.

Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. E.40 w lewym dolnym rogu k.tyt.

Opr.: perg., XVII w.

BUT Ob. 6.III. 549.

16. Pseudo - ARISTOTELES

Secreta secretorum. /Finitur: Meliorem et probabiliorem partem./ Lat. trad. Philippus Tripolitanus. /Reutlingen, Mich. Greyff, ca 1483/. 4°.

GW 2487. IP 531.

Prow. i opr. jak poz. 64

Pelplin Sem. Qu. 88 adl.

17. ARS moriendi. [Leipzig, Conr. Kachelofen. ca 1495/8.] 4°.

GW 2576. IP 554

Def.: sa skł. A⁶B¹⁻³ /.../ E⁴/

NB: 13 drzeworytów

Prow. i opr. jak poz. 46

Pelplin Sem. Qu. 55 adl.

18. AUGUSTINUS Aurelius s.

De amicitia liber. Leipzig, W. Stoeckel, 1521. 4°.

Ind. Aurel. -

Prow. i opr. jak poz. 131.

Pelplin Sem. Qu. 25 adl.

19. AUGUSTINUS Aurelius s.

De civitate Dei. cum commento Thomae Waleys et Nicolai Trivet. Mainz. Petr. Schöffler, 5 IX 1473. 2°.

GW 2884. IP 630.

Prow.: 1. 1575 anno factus Martinus Janicius S /.../

2. pro loco lubauiensis; sygn. C 14

NB: inicj. i rubr. czerw.; gl. XVII w.

Opr.: deska, sk. żółta, wyc. linearny, kółko kateny, klamry, XV w.

Pelplin Sem. F.828.

20. AUGUSTINUS Aurelius s.

Liber de essentia divinitatis quo Anthropomorphitarum et Vadianorum errores ex falsis quorundam philosophorum opinionibus exortos praecipue reprobat. ... Leipzig, Jac. Thanner,

7.IV, 1509. 4°.

Ind. Aurel. II, 399.

Prow. i opr. jak poz. 131

Pelplin Sem. Qu.26 adl.

21. AUGUSTINUS Aurelius s.

Sermones, cum additione Sebastiani Brant. T.1-2. Basel. Io. Amerbach, 1494. 2°.

GW 2920. IP 653.

Prow.: pro loco lubaiensi, XVI/XVII w.; sygn.C.73 w prawym górnym rogu k.tyt.

NB: inicj. i rubr. czerw.

Opr.: deska, sk.braz., strychulec, rad., wyc. śl., pocz.XVI w. Pelplin Sem. F.510.

22. AUSONIUS Decimus Magnus

In hoc volumine haec continentur Ausoni sophistae praeludia. Hermogenis Rhetorica. Florentiae, in aed. Phil.Iuntae, 1515. 4°.

CBN 71, 158.

Prow.: /Bernardyni-Lubawa/ - sygn.E.42 u góry k.tyt.

NB: tekst grec.

Opr.: deska, sk.bordowa, tłoki, rad., wyc.śl., zapięcie, XVI w. BUT Ob. 6.II.2576.

23. BALBUS Ioannes

Catholicon. /Strassburg, Typ. Iordani=Ge.Husner, non post 30 VI 1482./ 2°.

GW 3186. IP 733.

Prow.: loci lubaiensis Frum Min.; sygn. C.22

NB: pierwsza s. bogato ilustr. Ozdobny inicj.; w dolnej bordiurze portret bpa /?/ z herbem Kogut.

Opr.: deska, sk.zamsz. piaskowa, narożniki, XV w.

Pelplin Sem. F.827.

24. BALE John

Scriptorum illustrium maioris Britanniae,... Pars 1-2. Basil-
eae, ap. Io. Oporinum, 1557-1559. 2°.

BMC 10,564

Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. D.28 w lewym dolnym rogu k.tyt.

Opr.: perg., XVII w.

BUT Ob.6.III.116.

25. BAYSIO Guido de
Rosarium decretorum. /Lyon, Io. Siber, non post 1497/. 2°.
GW 3749. IP 878.
Prow.: Pro loco lubauieński, XVII w.; sygn. C.2
Opr.: deska, sk. brąz., rad., wyc. śl., ślady klamer, okucia,
XV/XVI w.
Pelplin Sem. F.878.
26. BEDA Venerabilis
Operum. T.2. Commentarii in Evangelium Marci lib. IIII, in
Evangelium Lucae lib. VI. In Acta Apostolorum lib.I. Expositio
nominum locorum in Actis contentorum, siue eiusdem, siue
alterius auctoris. In Epistolas catholicas. In Apocalypsim.
B.Ioannis Apostoli. /Paris/, in off. I.Badii Ascensi, 1521.2^o
Ind.Aurel. III, 435.
Prow.: loci lubauieński Ord. Fratr. Minor. 1614; sygn.F.10
NB: nieliczne margin.
Opr.: deska, sk. żółta, rad., tkoki, wyc.śl., XVII w.
Pelplin Sem. bez sygn.
27. BELLIIUS Nicolaus /ed./
Politicoarum dissertationum de statu imperiorum regnorum, prin-
cipatuum et rerum publicarum. T.IV. Francofurti, ap. Schöñ-
wetter, 1615. 8°.
BMC -
Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. D.30 w lewym dolnym ro-
gu k.tyt.
Opr.: tekt., perg., XVII w.
Pelplin Sem. bez sygn.
28. BERNARDINUS Senensis
Quadragesimale de christiana religione. /Basel, Io.Amerbach,
non post 1490/. 2°.
GW 3882. IP 894.
Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. C.32 na k.a₂ w miejscu
reprezentanty.
NB: 1-sza s. sozerniała
Opr.: deska, sk.sożern. /pierwotnie brun./, stryohuleo, tkoki,
4 narożniki, wyc. śl., XV w.
Pelplin Sem. F. 709.
29. BIBLIA /Ed. lat./. Ed. 42 linearum. [Mainz, Typ. 42 11 Bibliae
/Io. Gutenberg/, ca 1454/5, non post VIII 1456]. 2°.

GW 4201. Ip 982. A.Liedtke, Saga pelplińskiej Biblii Gutenberga. Pelplin /1981/. Wyd.2 /1983/.

Prow.: Pro loco lubaiensi - na 1-szej k. t.1

Opr.: deska, sk.braż., rad., tłoki, wyc.śl., Henryk Coster,
Zob. A.Liedtke, Biblia Gutenberga w Pelplinie. Toruń
1936

Pelplin Sem. F.875-876.

30. BIBLIA. /Venezia, Nic. de Francofordia, ca 1485. 2°.

GW 4256. IP 1019

Prow.: 1. Sum B. Cunelij Zittaieni. Empt. Culmae Borussiae
Anno 1573. /inna ręka/ Bartholomaeus Cunelius.

2. Istum librum dono dedit Reuerendissimus Dnus Episcopus Petrus Costea pro loco lubaiensi, XVI w.

3. Bernardyni - Lubawa - zob. prow.2; sygn. C.90.

NB: inicj. wielobarwny; inicj. nieb. i czerw.

Opr.: deska, sk. brąz., tłoki, rad., wyc.śl., kłamy, XV/
/XVI w.

Pelplin Sem. F.405.

31. BIBLIA, cum postillis Nicolai de Lyra et expositionibus Guillelmi Britonis in omnes prologos S.Heronymi et additionibus Pauli Burgensis replicisque Matthiae Doering. - Nicolaus de Lyra: Contra perfidiam Iudeorum. Nürnberg, Ant.Koberger, 3 XII 1487. 2°.

GW 4289. IP 1045.

Prow.: 1.Liber conuentus Salueldensis - pocz. XVI w.

2.Bernardyni - Lubawa - sygn C.138

NB: 1-sza k. luźna; inicj. i rubr. czerw.

Opr.: deska, sk.braż., strychulec, rad., tłoki, wyc.śl.,
kłamy, XV/XVI w., zdef.

Pelplin Sem. F.428.

32. BIRGITTA s.

Revelationes - Vita abbreviata s.Birgittae. - Hymnus ad beatam Birgittam. Cum praefatione Ioannis de Turrecremata et Matthiae de Suecia. /Lübeck/, Bart.Ghotan, 1492. 2°.

GW 4391. IP 1074.

Prow.: Pro loco lubaiensi Frum Min. de Obsr.; Pro loco lubaiensi Frum Bernardinorum - k.a,r. i v.; sygn. C.33.

NB: nieliczne margin.

Opr.: deska, sk. brąz., tłoki, rad. wyc. śl., klamry, pocz.
XVI w.

Pelplin Sem. F.749

33. BONAVENTURA s.

Opuscula. T.I-II. Strassburg, /Typ. Iordani= Ge Husner/.
I/1495, II/18 XII 1495. 2°.

GW 4648. IP 1137.

Prow.: 1. "Hunc librum donavit ... /o.d. zapisu jak poz.9/ -
bp Mikołaj Chrapicki. /Pod zapiską dopisek inną ręką:
"Iste est Nicolai epis. Cul.mpria".

2. Bernardyni - Lubawa - zob.prow.1;sygn. C.13/?/185.

Opr.: deska, sk.jasnobrąz., strychulec, rad., tłoki, wyc.śl.,
klamry, okucia, pocz. XVI w.

Pelplin Sem. F.487-488.

34. Pseudo - BONAVENTURA

Sermones mediocres de tempore; Sermones quattuor de eucharis-
tia et de passione Domini. Strassburg, /Typ.Iordani=Ge.Hus-
ner/, 12 III. 1496. 4°.

GW 4801. IP 1162.

Prow.: 1. Iste liber per me emptus ē grs.5, niżej Bartholo-
meus Ripijnan.

2. Ego sum possessor huius libelli Bartholomeus /.../

3. loci lubauiensis XVI/XVII w.

Opr.: deska, sk.brąz. starta, grzbiet popękany, pocz. XVI w.

Pelplin Sem. Qu.66.

35. Pseudo - BONAVENTURA

Stimulus amoris./Deventer/ In platea episcopi /Rich.Pafraet,
ca 1490/. 4°.

GW 4821. IP 1171.

Prow. i opr. jak poz. 106.

Pelplin Sem. Qu. 306 adl.

36. BONFINI Antonio

Rerum Ungaricarum decades quatuor cum dimidia, quarum tres
priorae ante annos XX, Martini Brenneri ... industria editae
... quarta vero decas, cum quinta dimidia, nunquam antea ex-
cusae, Joan. Sambuci ... opera ac studio ... Basileae, ex
off. Oporiniana, 1568. 2°.

BMC 23, 351.

Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn.D.33 w lewym dolnym rogu
k.tyt.

- Opr.: tekt., sk.brąz., tłoki rad., wyc.śl., XVI/XVII w.
BUT Ob.6.IV.38.
37. BONIFACIUS VIII, papa
Liber sextus Decretalium. Nürnberg, Ant. Koberger, 20 VI,
1486. 2°.
GW 3879. IP 1194.
Def.: k.a₁, oddarta, brak pocz.
Prow.: /Bernardyńi - Lubawa/ - sygn. C.150 - na k.a₂.
NB: inicj. czerw. i nieb., rubr. czerw.
Opr.: deska, sk.brąz., rad., tłoki, wyc.śl., XV w.
Pelplin Sem. F.763 adl.
38. BONIFACIUS VIII, papa
/Sexti libri materia cum capitulorum numero/. Parisiis,
Thielmann Kerver, 25 II 1517. 4°.
Ind. Aurel. IV, 529.
Prow.: Loci lubauensis; sygn. Cb 133.
Opr.: tekt., dawny rps muzyczny, XVII w.
Pelplin Sem. 37670 adl.
39. BORRHAUS Martin
In tres Aristotelis de arte dicendi libros commentaria.
Basileae, ex off. Jacobi Parci, imp. Io. Oporini, IX 1551.
2°
BMC 23, 1167.
Prow.: /Bernardyńi - Lubawa/ - sygn. E.24 w lewym dolnym ro-
gu k.tyt.
Opr.: perg., XVII w.
BUT Ob. 6.III.19.
40. BRACK Wenzel
Vocabularius rerum. /Speyer, Conr. Hist./, 1501. 4°
Ind. Aurel. V, 96.
Prow. i opr. jak poz. 92.
BUT Inc. II.23 adl.
41. BREVES totius grammaticae graecae tabulae. Parisiis, ap.
Guil. Morelium et Th. Brumenium, 1563. 4°.
BMC -
Prow. i oprawa jak poz. 65.
BUT Ob. 6.II. 2325 adl.
42. BUDE Guillaume
De asse et partibus eius libri V.Lugduni, ap. Seb. Gryphium,

1550. 8°

BMC 29,105.; CBN 20,1247.

Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. M.7 w lewym dolnym rogu k.tyt.

NB: książka wewnątrz zabrudzona

Opr.: perg., XVII w.

BUT Ob.6.II.2528.

43. /CALEPINUS Ambrosius/

/Dictionarium sex linguarum/. /B.m.dr.r. - XVI w./. 2°.

BMC -

Def.: brak k.tyt. i s. 1-238

Prow.: Conventus Lubaiensis iste liber ad s.Joann - na s. 362.

Opr.: deska, sk.braż., rad., wyc. śl., plak. złoc., XVI w.

BUT Ob.6.III.1079.

44. CANISIUS Petrus

De Maria Virgine incomparabili et Dei Genetrice sacrosanta libri quinque. Inglostadii, exc. David Sartorius, 1577. 2°.

Ind. Aurel. VI, 406. BMC 187,662. CBN 23,302.

Prow.: loci lubaiensis Frum Min.

Opr.: deska, sk.braż., rad., tłoki, strychulec, wyc. śl.; na g. okł. plak., wyc. złoc., kłamry, XVI/XVII w.

Pelplin Sem. 51542.

45. CARCANO Michael de

Sermonarium de peccatis per adventum et per duas quadragesimas. Basel, Mich. Wenssler, 20 V 1479. 2°.

GW 6130. IP 1433.

Prow.: 1. /Bracia Wspólnego Życia w Chełmnie/ - Szand.poz.43.

2. Legatus sum 1572 /.../ per Laurentium Lavicium

3. Anno Dni 1580 praeclarus liber emptus est a me fl.3 a Jacobo Leuinio /.../

4. Dns Gregorius Nowodvor Capellanus Magnifici Domini Zalewski Gladifer Terrarum Prussiae legavit hunc librum pro Monasterio Lubaiensi pro communitate Anno Dni 1597 27 Februarij. Oretur pro eo et pro parentibus eius.

5. Bernardyni - Lubawa - zob. prow.4; sygn. C.7.

NB: gl. XVI w.; wykł.perg. rps. zac. XIVw.; z g.okł. wyrwana,

Opr.: deska, sk. brąz., tłoki, strychulec, wyc. śl., ślady klamer, XV/XVI w.

Pelplin Sem. F.773

46. CASSIANUS Ioannes

De institutis coenobiorum. Collationes patrum XXIV. Basel, Io. Amerbach, 1497. 4°.

GW 6162. Ip 1449.

Prow.: 1. Hunc librum donavit ... /c.d. zapisu jak poz.9/ -
bp Mikołaj Chrapicki.

2. Bernardyni - Lubawa - zob. prow.1; sygn. C.54

NB: inicj., rubr. czerw.; margin.

Opr.: deska, sk. brąz., tłoki, rad., wyc. śl., klamry, okucia, XV/XVI w.

Pelplin Sem. Qu. 52 adl.

47. CASSIODORUS Magnus Aurelius

Variarum libri XII. Augustae Vind., ex aed. Henr. Siliceli, V 1533. 2°.

Deiters 30. BMC 34,1135.

Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. D.5 w lewym dolnym rogu k.tyt.

Opr.: perg., XVII w.

BUT Ob.6.III.13.

48. CASTIGLIONE Baldassare

De aulico libri IIII. Ioanne Ricio Annoberense interprete. Francoforti, imp. Bern. Iobini, 1584. 8°.

BMC - CBN -

Prow. i opr. jak poz. 111.

BUT Ob. 6.II. 2533 adl.

49. CASUS papales, episcopales et abbatiales. /Roma, Steph.

Planck ca 1495/. 4°.

GW 6199. IP 1459.

Prow. i opr. jak poz. 106.

Pelplin Sem. Qu. 308 adl.

50. CATULLUS Caius Valerius

Catullus C.V. cum commentario Achillis Statii ... Venetiis, in aed. Manutianis, 1566. 8°.

BMC 35,584. Deiters 31.

Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn.E.61 w lewym dolnym rogu k.tyt.

- Opr.: perg., XVII w.
 BUT Ob. 6.II.2915 adl.
51. CEROLLA Bartholomaeus
 Cautelae. /Strassburg, Io. Prüss/ 25 II 1490. 4°.
 GW 6484. IP 1498.
 Prow. i opr. jak poz. 207.
 Pelplin Sem. Qu. 260 adl.
52. CHOKIER de Surlet Jean
 Facis historiarum centuriae duae ... Coloniae Agrip., ap.Io.
 Ant. Kinohium, 1653. 4°.
 Por. CBN 28, 789.
 Prow.: 1. Ex libris Andreae Iudae Thadaei Karowski
 2. /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. D.8 w lewym dolnym
 rogu k.tyt.
 Opr.: perg., XVII w.
 BUT Ob. 7.II.1494.
53. CHYTRAEUS David
 Praecepta rhetoricae inventionis illustrata ... exemplis ex
 Sacra Scriptura et Cicerone. Witebergae, exc. Io. Crato, imp.
 Cunradi Ruelli, 1558. 8°.
 Por. BMC 39, 351.
 Prow. i opr. jak poz. 206.
 BUT Ob.6.II.2696 adl.
54. CICERO Marcus Tullius
 De officiis. Köln, Euch. Cervicornus, X 1520. 4°.
 BMC -
 Def.: brak k.tyt.
 Prow. i opr. jak poz. 131.
 Pelplin Sem. Qu.22 adl.
55. CICERO Marcus Tullius
 De officiis libri III. Cato maior, vel de senectute; Laelius
 vel de amicitia. Paradoxa stoicorum. Venetiis, ap. Io. Mariam
 Bonellum, 1568. 2°.
 BMC -
 Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. E.35 w lewym dolnym ro-
 gu k.tyt.
 Opr.: tekt., perg., XVII w.; d. okł. zbutwiła.
 BUT Ob.6.III.688.

56. CICERO Marcus Tullius

De philosophia ... pars prima: Academicarum quaestionum ...
De finibus bonorum et malorum lib. V. Tusculanarum quaestio-
num lib. V. Pars sec.: De natura deorum ... de divinitate,
de Fato ... de legibus | ... de universitate ... de petitione
consulatus ... Lugduni, ap. Seb. Gryphium, 1552. 8°.

BMC 39,437.

Prow.: 1. B.C. Zittauen /sis/

2. Ex Bibliotheca Arcis Labauien/sis/ Ill/ustrissimo-
rum/ Ep/isco/porum Culmen/sis/ et Pomesaniae.

3. /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. E.98 w lewym dolnym
rogu k.tyt.

Opr.: deska, sk. biała, rad., wyc. śl., XVI w.

BUT Ob.6.II.2393.

57. CICERO Marcus Tullius

/Epistolae ad Atticum, ad M.Brutum, ad Quintum fratrem/
/B.m.dr.r. - XVI w./ . 8°.

Def.: brak k.tyt.

Prow.: 1. L.T.F. 157/8/ - na opr.

2. /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. E.97 w lewym dolnym
rogu k.tyt.

Opr.: tekt., sk.biała, plak., wyc. śl., XVI w.

BUT Ob.6.II.2789.

58. CICERO Marcus Tullius

Commentarii Philippicarum cum annotationibus Philippi Bero-
aldi, Bologna, Ben. Hectoris Faeli, 23 XII 1501. 2°.

BMC -; CBN -; BM It. -

Prow. i opr. jak poz. 61.

NB: margin. łac. I poł. XVI w.

Pelplin Sem. F.722 adl.

59. CICERO Marcus Tullius

Philippicae et orationes ... Romae, exc. Vincentius Luchinus,
1563. 8°.

CBN 29,227 poz. 2020.

Prow. i opr. jak poz. 183.

BUT Ob.6.II. 2565 adl.

60. CICERO Marcus Tullius

Opera omnia. T.1-2. Coloniae Allobrogum, ap.Jo.Vignon, 1617.
8°.

BMC - CBN -

Prow.: 1. Ex Bibliotheca /J.H.Ramer ?/ 1776.

2. /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. E.30 w lewym dolnym rogu k.tyt.

Opr.: pólisk., XVII w.

BUT Ob.7.II.1607.

61. CICERO Marcus Tullius

Tusculanae disputationes, cum commento Philippi Beroaldi.

Bologna, Ben. Hectoris Faelli, 27 VII 1496. 2°.

GW 6899. IP 1593.

Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. C.42.

Opr.: tekt., dawny rps., XVII w.

Pelplin Sem. F.721 adl.

62. CLEMENS V papa

Constitutiones. Nürnberg, Ant. Koberger, 15 III 1486. 2°.

GW 7097. IP 1634.

Prow. i opr. jak poz. 37.

Pelplin Sem. F.763a adl.

63. CLEMENS V papa

Constitutiones. /B.m.dr.r. - XVI w./ . 4°.

Def.: brak k.tyt.

Prow. i opr. jak poz. 38.

Pelplin Sem. 37670 adl.

64. CLEMENS de Terra Salsa

Conclusiones formales in Thomae de Aquino Summam theologicam

I, II,1, III. /Köln, Henr. Quentell, ca 1485/. 4°.

GW 7118. IP 1647.

Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. Cb 106.

NB: inicj. i rubr. czerw.; wykł. perg. rps XIV/XV w.; wykł. pap. rps. łac. XV w.

Opr.: deska, sk.brun., tłoki, wyo. śl., XV/XVI w. /zachowana tylko okł. dolna/.

Pelplin Sem. Qu. 87 adl.

65. CLAYNAERTS Nicolaes

Institutiones absolutissimae in linguam Graecam. Parisiis, ex off. Thomae Bruni, 1563. 4°.

Por. BMC 40,561.

Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. E.22 w lewym dolnym rogu k.tyt.

- Opr.: perg., XVII w.
 BUT Ob.6.II.2324. adl.
66. **GLEYNARTS Nicolaes**
 Institutiones in Graecam linguam. Lugduni, ap. Matthiam Bonhomme, 1557. 4°.
 Por. BMC 40,562.
 Prow.: 1. MB 1559 - na opr.
 2. /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. E.2 w lewym dolnym rogu k.tyt.
- Opr.: sk. biała, rad., tłoki, wyc.śl., XVI w.
 BUT Ob.6.III.550.
67. **GLICTHOVE Josse**
 Elucidatorium ecclesiasticum ad officium ecclesiae pertinentia planius exponens et quatuor libros complectens. Basileae, ap. Io. Froben, VIII 1517. 2°.
 Por. BMC 40,725.
 Prow.: i opr. jak poz. 110.
 Pelplin Sem. - bez sygn.
68. **CONCILIORUM** omnium tam generalium quam provincialium quae iam inde ab apostolorum temporibus haecenus legitime celebrata haberi potuerunt volumina quinque. Venetiis, ap. Dom. Nicolinum, 1585. 2°.
 BMC -
 Prow.: 1. bp ? superexlibris h: podkowa końcami do góry, w środku krzyż, na tym mitra biskupia.
 2. /Bernardyni - Lubawa/ - zob. prow.1; typ. opr.
 Opr.: tekt., sk. biała, rad. superexlibris, wyc.śl., XVI w.
 BUT Ob. 6.III.257.
69. **CORPUS IURIS CIVILIS**
 Digestum Vetus seu pandectarum iuris civilis ... Ex pandectis Florentinis ... Hoc versus latine reddidit Andr. Alciatus ... T.1-2. Parisiis, ap. Guil. Merlin et Guil. Desboys ac Seb. Niuellium, 1566. 2°.
 BMC - CBN -
 Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. M.4 i M.4b.
 Opr.: tekt., sk. rad., tłok, wyc.śl., XVII w.
 Pelplin Sem. bez sygn.
70. **INFORTIATUM** seu pandectarum iuris civilis. T.2. Ex pandectis Florentinis, quae olim Pisanae dicebantur, quod eius fie-

ri potuit repraesentatus ... Parisiis, ap. Guil.Merlin et Guil.Desboys ac Seb. Niuellium, 1566. 2°.

BMC - CBN -

Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. M.4b w lewym dolnym rogu k.tyt.

Opr.: tekt., sk.brąz., rad., tłoki, wyc.śl., XVII w.

Pelplin Sem. bez sygn.

71. CODICIS Iustiniani sacratissimi principis pp. Augusti repetitae praelectionis libri XII. Commentariis Antonii Contii. Parisiis, ap. Guil. Merlin et Guil.Desboys ac Seb.Niuellium, 1566. 2°.

BMC - CBN -

Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. M. 4d.

Opr.: tekt., sk.brąz., rad., tłoki, wyc.śl., XVII w.

Pelplin Sem. 51539.

72. /CYPRIAN s./

/Opera/. /B.m.dr.r. - XVI w./. 2°.

Def.: brak k.tyt., początkowe karty porwane, luźne, ślady zalania.

Por.: BMC 47,450-451; CBN 34,1077-1078.

Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - typ opr.

Opr.: deska, sk.brąz., rad.tłoki /spotykane na innych oprawach lubawskich/, wyc.śl., XVI w.

BUT Ob.6.III.1078.

73. DECISIONES Rote Nove et Antique cum additionibus casibus: dubiis et regulis cancelarie apostolice: nuper diligentissime recognite et ramendis expurgate. Lugdunum, J.Clein, imp. Steph. Guynard, 24 IX 1519. 4°.

BMC -

Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. C.122.

Opr.: tekt., sk. brąz., tłoki, rad. wyc.śl., XVI w.

Pelplin Sem. bez sygn.

74. DIODORUS Siculus

Bibliothecae historioae libri quindecim de quadraginta.

/Genevae/, exc. Henr.Stephanus, 1559. 2°.

BMC 53,11. Deiters 13.

Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. E.53 w lewym dolnym rogu k.tyt.

NB: tekst grec.

BUT Ob.6.III.204.

75. DION Cassius

Rerum Romanarum a Pompeio Magno ad Alexandrum Mamaeae epitome
 auctore Ioanne Xiphilino. Lutetiae, ex off. Rob. Stephani,
 1551, 4°.

BMC 53,54. Deiters 12.

Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. E.15

NB: tekst grec.-łac.

Opr.: perg., XVII w.

BUT Ob.6.III.553.

76. DOBNECK Johann Cochlaeus

In obscuros viros qui Decretum volumina infami compendio
 Theutonice corruperunt, expostulatio. Augustae /b.dr./,
 1530. 4°.

BMC 53,859.

Prow. i opr. jak poz. 172.

Pelplin Sem. bez sygn.

77. DONAT Aelius

De octo partibus orationes ... methodus, quaestiunculis
 puerilibus undique collectis, illustrata per Leonhardum Cul-
 manum. Francoforti ad Oderam, in off. Io. Eichorn, /po 1 V
 1534/. 8°.

BMC -; Por. CBN 41, 175.

Prow. i opr. jak poz. 149.

BUT Ob.6.II.2574 adl.

78. /DUBRAVIUS Ioannes/

Historiae Regni Boemiae de rebus memoria dignis in illa ges-
 tis ab initio Boiemorum ... libri XXXIII. Postannae, in off.
 Io. Guntheri, 26 III 1552. 2°.

E.XV, 350.

Prow.: 1. Z. Żythomagus

2. /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. D.48.

Opr.: tekt., sk. biała, rad., wyc. śl., XVI w.

BUT Ob.6.III.144.

79. DUNS Scotus Ioannes

Quaestiones quodlibetales. Ed. Thomas Penket. Venezia, Io.
 Herbort pro Io. de Colonia, Nic. Jenson et sociis, 14 XI
 1481. 4°.

GW 9070. IP 1990.

Prow. i opr. jak poz. 147.

- NB: nota łac., XVI w.; gl., XVII w.
Pelplin Sem. Qu. 92 adl.
80. DURANTI Guillemus
Rationale divinatorum officiorum. Nürnberg, Ant.Koberger,
19 IV 1480. 2°.
GW 9121. IP 2019.
Prow.: loci lubauiensis sum; sygn. C.89.
NB: inicj. i rubr. czerw. i nieb.; wykł. k.ink.
Opr.: deska, sk.różowa, strychulec, tłoki, wyc.śl., klamry,
XV/XVI w.
Pelplin Sem.F.750.
81. ECKIUS Ioannes
De primatu Petri adversus Ludderum ..., libri tres. Parrhisiis,
Petrus Vidovaeus, imp. Io. Kemer, IX 1521. 2°.
BMC 117,255.
Prow.: loci lubauiensis Ord. Frat. Minor. 1614.; sygn. D.2.
Opr.: deska, sk.brąz., rad., wyc.śl., XVI w.
Pelplin Sem. 51533.
82. ERASMUS Desiderius Roterodamus
Adagiorum chiliades ... ex postrema auteris recognitione.
Basileae, in off. Frobeniana per Hier.Frobenium et Nic.Episcopium, III 1559. 2°.
Bibl. Eras. I,5. Deiters 65. ,
Prow.: 1. MB - na opr.
2. /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. F.3 w lewym górnym rogu k.tyt.
Opr.: deska, sk.biała, 4 plak. na g. i d. okł., wyc.śl., XVIw.
BUT Ob.IV.62.
83. ERASMUS Desiderius Roterodamus
Aphorismatum libri octo ... Coloniae, exc. Io. Gymnicus,
1538. 8°.
Bibl.Eras. I,15.
Prow.: 1.MS - 1559 - na opr.
2./Bernardyni - Lubawa/ - sygn. F.18 na lewym dolnym rogu k.tyt.
Opr.: sk.biała, rad., wyc.śl., 1559.
BUT Ob.6.II.2511.
84. ERASMUS Desiderius Roterodamus
Aphorismatum ex epitomis utrisque linguae scriptoribus per

- ... libri octo. Coloniae Agrippinae, exc. G.Fabricio, 1553.8^o.
 CBN 47,781. /poz. 107/. Bibl. Eras. I,17.
 Prow.: 1. ? zamazana
 2. Pro una obligatione ... Stanisłai Grzywacki ...
 3. /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. F.13 w lewym dolnym
 rogu k.tyt.
- NB: liczne podkreślenia; na k.tyt. nalepiona podobizna Erazma.
 Opr.: tekt., sk.biała, rad., tłoki, wyc.śl., XVI w.
 BUT Ob.6.II.2578.
85. ERASMUS Desiderius Roterodamus
 Epistolarum opus ... Basileae, ex. off. Frobeniana. 1538. 2°.
 Bibl.Eras. I,100. Deiters 64.
 Prow.: Convent/ui/ Lubauiens/i/ F/ratrum/ Min/orum/ S/ancti/
 Francisci Reg/ulae/ Observ/antum/; sygn. F.1.
 Opr.: tekt., sk.brąz., strychulec, rad., tłoki, wyc.złoc.
 starty, XVI w.
 BUT Ob.6.III.172.
86. ERASMUS Desiderius Roterodamus
 In epistolam Pauli ad Galatas paraphrasis. Basileae, Io. Fro-
 benius, VIII 1519. 4°.
 Bibl.Eras. I,143.
 Prow. i opr. jak poz. 172.
 Pelplin Sem. bez sygn. adl.
87. ESTIENNE Henri
 Thesaurus Graecae linguae ... T. 1-2; 3-5. /Genevae/, exc.
 Hen. Stephanus, 1572. 2°.
 CBN 48,446-447 poz. 91.
 Def: zbutwiake k. w rogach; brak końca w t.2.
 Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. E.85 i 86.
 Opr.: tekt., sk.biała, tłoki, rad., wyc.śl., XVI w.
 BUT Ob.6.IV.227/1-2;3-5
88. /ESTIENNE Robert/
 Dictionnaire François-latin ... Paris, chez Jehan Mace, 1564
 2°.
 Por. CBN 48,477.
 Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. F.6.
 Opr.: tekt., sk.brąz., tłoki, rad., wyc.śl., XVI w.
 BUT Ob. 6.III.250.

89. EURIPIDES

Tragediae XVIII. /grec./. Basileae, per J.Hervagium, 1551. 8°. BMC 69,549.

Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. E.75 w lewym dolnym rogu k.tyt.

Opr.: deska, bez sk., brak grzbietu, XVI w.

BUT ob.6.II.255.

90. EUTROPIUS Flavius

Insigne volumen quo Romana historia universa describitur, ex diversorum authorum monumentis collecta Additae sunt graecorum imperatorum vitae, de rebus in Oriente et Constantinopoli, Persia, Arabiaque gestis ... Pauli Diaconi de gestis Langobardorum libri VI. Basileae, off. Frobeniana, 1532. 2°.

CBN 48,920.

Def.: k. 383-400 wyrwane.

Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. E.6 w lewym dolnym rogu k.tyt.

Opr.: perg., XVII w.

BUT Ob.6.III.14 adl.

91. GELLIUS Aulus

Noctes Atticae, Lugduni, ap. Seb. Gryphium, 1555. 8°.

BMC 83,432.

Prow.: 1. MB - 1561 - na opr.

2. /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. E.39 w lewym dolnym rogu k.tyt.

Opr.: tekt., sk.biała, rad., tłoki, wyc.śl., XVI w.

BUT Ob.6.II.2527 adl.

92. GEMULA vocabulorum cum addito. Lat.-Neerland. Deventer, Rich.

Pafraet, 1489. 4°.

C. 6346. IP 2315.

Def.: brak k.tyt.

Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. Cb 70 - na 1-szej s. tekstu.

NB: na 1-szej s. ozdobny inicj.

Opr.: deska, sk.braż., strychulec, tłoki, wyc.śl.; g.okł. odłamana, XV w.

BUT Inc.II.22 adl.

93. GERARDUS de Harderwyck

Epitomata seu Reparationes totius philosophiae naturalis
Aristotelis. Kōln, Henr. Quentell. 29 II 1496. 4°.

H 8362. | IP 2346.

Prow.: loci lubawien/sis/ - na k.a₁ i a₁₁; sygn. Gb. 52.

Opr.: deska, 1/2 sk. żółtej, rad., klamry, /mnisza/, XV/XVI
w.

Pelplin Sem, Qu. 247.

94. GERARDUS de Monte

Commentatio circa Thomae Aquinatis tractatum De ente et es-
sentia; Concordantiae dictorum Thomae Aquinatis et Alberti
Magni. /Kōln, Theodoricus=Theod. Molner, ca 1485/. 2°.

Pr. 1456^b. IP 2347.

Prow. i opr. jak poz. 203.

Pelplin Sem. F.608 adl.

95. GERARDUS de Monte

Commentatio circa Thomae Aquinatis tractatum De ante et es-
sentia; Concordantiae dictorum Thomae Aquinatis et Alberti
Magni. /Kōln, Theodoricus=Theod. Molner, ca 1485/. 2°.

Pr. 1456^b. IP 2347.

Fragment: skł. F-G^B.

Prow. i opr. jak poz. 175.

Pelplin Sem. F.447 adl.

96. GLOGOVIENSIS Ioannes

Quaestiones super Analytica posteriora Aristotelis, cum tex-
tu et cum titulis quaestionum secundum Ioannem Versorem.

Leipzig, Wlfg. Stöckel pro Io. Haller, 1499. 4°.

H.1669. IP 2414.

Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. Gb. 24.

Nb: gl.

Opr.: deska, sk.braz., rad. tkoki, wyc.śl., XV w.

Pelplin Sem. Qu. 236 adl.

97. GRATIANUS

Decretum. Basel, Mich. Wenssler, 19 VIII 1481. 2°.

H 7895. | IP 2447.

Prow.: loci /lubawiensis/ notka zaklejona exl. pelplińskim/
sygn G.13^b obok 25^b.

NB: inicj. wielobarwny; inicj. czerw. i nieb.

Opr.: deska, sk.biała, strychulec, tkoki, narożniki, XV w.

Pelplin Sem. F.845.

98. GRATIANUS

Decretum. - Ioannes Diaconus: Summarium seu Flos Decreti.
Nürnberg, Ant. Koberger, 28 II 1483. 2°.

HC 7899 IP 2451.

Prow. 1. ? /wydrapana/

2. Tendit at aethera virtus. Odinetus Perrenoth P.L.,
1 poł. XVI w. Sum Odineti Perrenot Diuionensis mp.
3. Felix Vysokinitanus est heres huius libri 1570.
mercatus Mare Prutenum.
4. Pro Fre Melchiore Jaroslaiense Ordinis S.Francis-
ci de Observantia.
5. Bernardyni - Lubawa - por. prow. 4; sygn. C.40/26.

NB: inioj. złoc., wielobarwny; inioj. czerw. i nieb.; rubr.
czerw.

Opr.: deska, sk.braz., strychulec, tkoki, rad., wyc.śl., XV
w.

Pelplin Sem. F.762.

99. GUARINI Battista

Il pastor fido, tragicomedia pastorale. In Parigi, ap. Piet-
ro Pautomier, 1606. 12°.

CBN 65,424.

Prow.: 1. Bernardo Pändolfinij

2. /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. F.10 w lewym dolnym
rogu k.tyt.

Opr.: perg., zniszcz., XVII w.

BUT 7.I.525.

100. GUICCIARDINI Francesco

/Historiarum sui temporis libri viginti ... Basileae, exc.
Petri Perna suis et Henrici Petri impensis, 1567. 8°./

BMC 54,100.

Def.: brak początku i końca.

Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. Do.14.

Opr.: deska, sk.biała, tkoki, rad., medal., wyc.śl., XVI w.
BUT Ob.6.II.3879.

101. HAEDUS Petrus

Libri tres de generibus amoris. Leipzig, Jac. Thanner,
9 X 1503. 4°.

Por. BMC 95,500.

Prow. i opr. jak poz. 131.

- Pelplin Sem. Qu.24 adl.
102. HALY filius Abenragel /Albohazen/
Liber in iudiciis astrorum. Ed. Bartholomaeus de Alten.
Venezia. Erh. Ratdolt, 4 VII 1485. 2°.
HC 8349|. IP 2672.
Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. C.67 na k.2-giej w
prawym górnym rogu.
NB: nota łac. XV w.
Opr.: deska, sk.brun., strychulec, rad., wyc.śl., XV w.
Pelplin Sem. F.740. adl.
103. HEGESIPPUS
De rebus a Judaeorum principibus in obsidione fortiter gestis deque excidio Hierosolymorum, aliarumque civitatum adiacentium libri V divo Ambrosio Mediolanensi episcopo interprete.
Colonia, exc. Jaspar Gennepaeus, 1544. 2°.
GBN 69, 1000.
Prow. i opr. jak poz. 90.
BUT Ob.6.III.15 adl.
104. HENRICUS de Hassia
Secreta sacerdotum. Corr. et ed. Michael Lochmaier. Leipzig, Melch. Lotter, 27 X 1499. 4°.
HC 8387|. IP 2690.
Prow. i opr. jak poz. 46.
Pelplin Sem. Qu. 54 adl.
105. HESYCHIUS de Alexandria
Lexikon. /grec./ Hagenoae, in aed. Thomae Anselmi Badensis, XII 1521. 2°.
BMC 103,140.
Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. E.32 w lewym dolnym rogu k.tyt.
Opr.: perg., XVII w.
BUT Ob.6.III.232.
106. HIERONYMUS s. -
Aureola ex floribus s. Hieronymi contexta. Ed. Thomas Dornberg. /Roma, Euch.Silber, ca 1482/3./. 4°.
HC 8584|. IP 2779.
Prow.: 1. Hunc librum donavit ... o.d. zapisu jak poz.9 -
bp Mikołaj Chrapicki

2. /Bernardyni - Lubawa/ - zob. prow. 1.

Opr.: deska, sk.brąz., strychulec, tłoki, wyc.śl., klamry,
zniszcz., XV w.

Pelplin Sem. Qu. 300 adl.

107. Pseudo - HIERONYMUS

Vitae sanctorum patrum, sive Vitas patrum. Nürnberg, Ant.
Koberger, 5 IV 1483. 2°.

HC 8598. IP 2810.

Prow.: 1. Presens liber aprobatus est ex decreto Gelassii
pape et per me Andream Weitfeldt comparatus pro
/.../, XV/XVI w.

2. Hunc librum donavit ... c.d. zapisu jak poz. 9 -
bp Mikołaj Chrapicki /notka na zbutwiałej k.oohr./
/skabo widoczna/

3. loci lubaiensis - XVI w.; sygn. C.64/28'

NB: gl., XVI w.; inicj. ozerw. i nieb.

Opr.: deska, sk.brąz., tłoki, rad., strychulec, wyc.śl.,
zniszcz., brak grzbietu, XV w.

Pelplin Sem. F.759.

108. HOLKOT Robertus

Super sapientiarum Salomonis. Basel, /Io. Amerbach et Io.
Petri ?/ 1489. 2°.

HC 8758. IP 2832.

Prow.: 1. Hunc librum donavit ... c.d. zapisu jak poz.9 -
bp Mikołaj Chrapicki; niżej dopisek: Iste est Ni-
col. epūs Cul. mpp.

2. /Bernardyni - Lubawa/ - zob. prow. 1; sygn. C.85/
/17.

NB: margin. kac.

Opr.: deska, sk. brąz., strychulec, tłoki, wyc.śl., klamry,
XV w.

Pelplin Sem. F.701.

109. HOLLEN Gotschalcus

Fraeceptorium divinae legis. Nürnberg, Ant. Koberger, 22 IX
1497. 4°.

HC 8769. IP 2839.

Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. Cb 20.

Opr.: deska, sk.brąz., rad., wyc.śl., XV/XVI w.

Pelplin Sem. Qu. 273.

110. HOMILIAE hoc est conciones populares sanctissimorum ecclesiae doctorum Hieronymi, Ambrosii, Augustini, Gregorii, Origenis, Ioannis Chrysostomi, Bede Presbyteri, Maximi episcopi et aliorum. Basileae, per Io. Frobenium, 1516. 2°.
 BMC 106, 68.
 Prow.: loci lubauiensis Fratrum Minorum; sygn. C.66/24.
 Opr.: deska, bez grzbietu, XVI w.
 Pelplin Sem. bez sygn. adl.
111. HOTMAN François
 Francogallia. Francofurdi, ap. heredes Andr. Wecheli, 1586. 8°.
 BMC 107, 474.
 Prow.: 1. Henricus Gijse - podpis na k.tyt.; inicj. HG - na opr.
 2. /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. D.12 w lewym dolnym rogu k.tyt.
 Opr.: perg., XVII w.
 BUT Ob.6.II.2531 adl.
112. HUGO de Sancto Charo
 /Opera/. Secunda pars /postilla super psalterium/; tertia pars /postilla super libros proverbium .../; quarta pars /postilla super prophetarum .../; Repertorium a postillarum utriusque Testamenti. /B.m.dr.r. - pocz. XVI w./ 2°.
 Por. CBN 74, 861-2.
 Prow.: loci lubauiensis; sygn. C.141 11a; C.141 11b; C.141 11c; C.34 10a.
 NB: inicj. złoc.
 Opr.: deska, sk.braz., rad., tłoki, wyc.śl. i złoc., pocz. XVI w.
 Pelplin Sem. bez sygn.
113. HUND Magnus
 Introductorium in Aristotelis Physica. Leipzig, Wlfg. Stöckel, 20 VII 1500. 4°.
 H 9041. IP 2909.
 Prow. i opr. jak poz. 96.
 Pelplin Sem. Qu. 237 adl.
114. IACOBUS de Paradiso
 De animabus a corporibus exutis tractatus. /B.m. dr.r. - pocz. XVI w./ 4°.
 E.XVIII, 390. BMC 114, 100.

- Prow. i opr. jak poz. 131.
Pelplin Sem Qu. 28 adl.
115. IACOBUS de Voragine
Legenda aurea. Basel, Nic. Kessler, 25 VI 1486. 2°.
C 6466 IP2998.
Def.: brak k.r₁₋₃; Y₄₋₈; Z₁₋₂; E₁₋₄.
Prow.: 1. /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. C.106.
2. Benwitz 1825.
Opr.: deska, sk. brąz., tłoki, wyc. śl., zniszcz., XV/XVI w.
BUT Ino. III.30.
116. IMPEDIMENTA susceptionis ordinum. /Roma, Steph. Plannok,
1491-1500/. 4°.
R.566. IP 3047.
Prow. i opr. jak poz. 106.
Pelplin Sem. Qu. 310 adl.
117. INNOCENTIUS IV, papa
Apparatus super libros Decretalium. Ed. Andreas Hartmani.
Cum Repertorio Baldi de Ubaldis. Strassburg /Henr. Egge-
stein/, 1478. 2°.
HC 91911. IP 3054.
Prow.: Pro loco lubaulensi; sygn. C.4.
NB: inicj. złoc.; inicj. czerw. i nieb.
Opr.: deska, sk. brąz., strychulec, rad., tłoki, wyc. śl.
i złoc., XV/XVI w.
Pelplin Sem. F.853.
118. IN Omnes de arte rhetorica M.T.Ciceronis libros, item in
eos ad C/aium/ Herenium scriptos commentaria ... Iac.L.
Strebei, Sev. Boetii, Georgii Vallae, Ioannis Visori, M.
Fabii Victorini. Venetiis, ap. Aldi filios, 1551. 2°.
BMC 231, 456.
Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. E.4 w lewym dolnym ro-
gu k.tyt.
NB: margin.
Opr.: perg., XVII w.
BUT Ob.6.III.17.
119. IOANNES Chrysostomus s.
Opuscula. /Roma, Ulr. Han, ca 1477/8/. 8°.
HC 5054. IP 3089.
Prow. i opr. jak poz. 106

- Pelplin Sem. Qu.304 adl.
120. IOANNES Chrysostomus s.
 Commentarius in Epistolas s. Pauli ad Habraeos. Lat. trad.
 Mucianus Scholasticus. /Urach, Conr. Fyner, non post VII
 1485/. 2°.
 H 5029. IP 3090.
 Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. C.5 na k./2/r.
 Opr.: deska, sk.braz., zniszcz.: brak grzbietu, zdarta sk.
 z górnej okładki., XV w.
 Pelplin Sem. F.493 adl.
121. IOANNES Chrysostomus s.
 De compunctione cordis. Lat. De reparatione lapsi hominis.
 Lat. /Urach, Conr. Fyner, 1483/5 ?/. 2°.
 H 5045. IP 3091.
 Prow. i opr. jak poz. 120.
 Pelplin Sem. F.496 adl.
122. IOANNES Chrysostomus s.
 Dialogi de dignitate sacerdotii. Lat. /Urach, Conr. Fyner,
 1483/5 ? / . 2°.
 H 5050. IP 3094.
 Prow. i opr. jak poz. 120.
 Pelplin Sem. F.494 adl.
123. IOANNES Chrysostomus s.
 Homiliae super Psalmum L: Misere mei Deus et super Episto-
 las s. Pauli. /Urach, conr.Fyner, 1483/5 ?/. 2°.
 H 5028. IP 3101.
 Prow. i opr. jak poz. 120.
 Pelplin Sem. F. 495 adl.
124. IOANNES Chrysostomus s.
 Sermones morales XXV. Lat. Trad. Christophorus Persona.
 /Urach, Conr. Fyner, 1483/5 ?/. 2°.
 H 5042. IP 3105.
 Prow. i opr. jak poz. 120.
 Pelplin Sem. F.497 adl.
125. IOANNES Chrysostomus s.
 Que in secundo Ioannis Chrisostomi volumine continentur su-
 per Mathiam Homiliae, super Ioannem ... Ad Thimotheum ...
 /B.m.dr.r. - XVI w./. 2°.
 BMC -

- Prow.: Pro loco lubauensi; sygn. C.145.
 Opr.: deska, sk.braz., rad., tloki, wyc.śl., XVI w.
 Pelplin Sem. - bez sygn.
126. IOANNES de Garlandia
 Composita verborum cum commento Ioannis Synthen. Deventer,
 Iac. de Breda, /ca 1492/. 4°.
 IP 3140.
 Prow. i opr. jak poz. 6.
 Pelplin Sem. Qu. 178 adl.
127. IOANNES de Garlandia
 Verba deponentia, cum commento Ioannis Synthen. /Deventer,
 Rich. Pafraet, ca 1490. 4°./
 IP 3152.
 Prow. i opr. jak poz. 6.
 Pelplin Sem. Qu. 179 adl.
128. IOANNES de Lapide /Heynlin/
 Resolutorium dubiorum circa celebrationem missarum occuren-
 tium. Leipzig, Arn. de Colonia /1492/5/. 4°.
 HC 9904. IP 3175.
 Prow. i opr. jak poz. 131.
 Pelplin Sem. Qu. 30 adl.
129. IOANNES de Lapide /Heynlin/.
 Resolutorium dubiorum circa celebrationem missarum occuren-
 tium. Köln. Henr. Quentell, 1495. 4°.
 H 9910. IP 3178.
 Prow. i opr. jak poz. 46.
 Pelplin Sem. Qu. 53 adl.
130. ISIDORUS Hispalensis
 De fide catholica contra Iudaeos /Roma/, s.typ. /ca 1485/.
 4°.
 H 9306. IP 3293.
 Prow. i opr. jak poz. 106.
 Pelplin Sem. Qu. 303 adl.
131. LACTANTIUS Lucius Coelius
 De opificio Dei. Leipzig, Val. Schumann, 1520. 4°.
 Por. BMC 128, 417.
 Prow.: Lu/bauiensis Fratrum Minorum/ - /zapiska zaklejona
 exlibrisem pelplińskim/; sygn. Cb 107.
 NB: noty zac. XV/XVI w. gl. XV/XVI w.

- Opr.: deska, 1/2 sk. brąz., wyc. śl., XVI w.
Pelplin Sem. Qu. 21 adl.
132. LAUDIVIVUS Zachias Vezzanensis
Vita beati Hieronymi. /Roma, Io. Gensberg, ca 1474/. 4°.
H.9943. IP 3377.
Prow. i opr. jak. poz. 106.
Pelplin Sem. Qu. 301. adl.
133. LEMNIUS Levinus
De miraculis occultis naturae libri IV. /Francofurti, b.dr.,
1598 ?/. 16°.
Por. BMC 134, 506.
Def.: brak k.tyt.
Prow.: Conv. Lubauieński - na k.2; sygn. K.1.
Opr.: perg. czerw., XVII w.
BUT Ob.6.I.236.
134. LEXICON Graeco-Latinum recens constructum. Genevae, ap.Guil.
Leimarinum, 1583. 4°.
BMC -
Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. E.28.
Opr.: perg., XVII w.
BUT Ob. 6.III.554.
135. LIPSIUS Iustus
De constantia libri duo. Ed.5. Lugduni Bat., ex off. Plan-
tiniana, 1591. 8°.
CBN 98,853 poz. 48.
Prow.: 1. ? /zamazana/
2. Ex libris Frat. /Hyacinti/ /.../
3. /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. F.9 w prawym górnym
rogu k.tyt.
Opr.: perg., XVII w.
BUT Ob.6.II.2579. adl.
136. LIPSIUS Iustus
Epistolarum centuriae duae. Lugduni Bat., ap. Franc. Rapha-
lengium, 1591. 8°.
CBN 98,859, poz. 98
Prow. i opr. jak. poz. 135.
BUT Ob.II.2580 adl.

137. LIPSIUS Iustus
Opera omnia. P.1-5. Antverpiae, ap. Christoph. Plantinum,
1585. 4°.
CBN 98,847, poz. 6
Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. F.7 w lewym dolnym
rogu k.tyt.
NB: liczne margin.
Opr.: tekt., perg., XVII w.
BUT Ob.II.2378.
138. LIPSIUS Iustus
Variarum lectionum libri IIII. Antverpiae, ex off. Chris-
toph. Plantini, 1569. 8°.
CBN 98, 876, poz. 210.
Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. E.44 w lewym dolnym
rogu k.tyt.
Opr.: brosz., XVIII/XIX w.
BUT Ob.6.II.2554.
139. LOCHER Jacobus
Rosarium celestis curiae patriae triumphantis. Nurnbergae,
per Wolf. Huber, 1512. 4°.
BMC -
Prow. i opr. jak poz. 172.
Pelplin Sem. bez sygn. adl.
140. LUCIANUS Samosatensis
Opera /grec./. Venetiis, in aed. Aldi, VI 1503. 2°.
BMC 145,868. Deiters 19.
Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. E.18.
Opr.: deska, sk. brąz., tłoki, rad., wyc. śl., XVI w.
BUT Ob.6.III.312.
141. LUCIANUS Samosatensis
Opera. Basileae, per Henr. Petri, 1563. 8°.
CBN 101, 415.
Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. E.11.
Opr.: perg., zniszcz., XVII w.
BUT Ob.6.II.4548.

142. MANUALE parochialium sacerdotum. Ausburg, Henr., Kästlin,
1484. 4°.
H. 10730. IP 3573.
Prow. i opr. jak poz. 64.
Pelplin Sem. Qu. 89 adl.
143. MANUALE parochialium sacerdotum. /Leipzig, conr. Kachelofen,
1489 ?/. 4°.
HC 10727. IP 3576.
Prow. i opr. jak poz. 131.
Pelplin Sem. Qu. 29 adl.
144. MANUZIO Aldo
Institutionum grammaticarum libri quatuor. Venetiis, in aed.
Aldi et Andreae Soceri, 1523, 4°.
BMC 152, 222. Deiters 69.
Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. E.19 w lewym dolnym
rogu k.tyt.
Opr.: perg., XVII w.
BUT Ob.6.II.2270.
145. MANUZIO Paolo
Epistolarum ... libri XI ... Venetiis, in aed. Manutianis,
1573, 8°.
BMC - Deiters, 70.
Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. E.18 w lewym dolnym
rogu k.tyt.
NB: nieliczne margin.
Opr.: perg., XVII w.
BUT Ob.6.II.2501.
146. MARTINUS Polonus
Margarita Decreti, seu Tabula Martiniana. /Speyer, Petr.
Drach. ca 1482-89/. 2°.
HC 10834. IP 3618.
Prow.: 1. Hunc librum legavit fribus minoribus in prope Lo-
bau Christophorus Cuppenerius utriusque iuris doc-
tor et miles acuratus, XV/XVI w.
2. Bernardyni - Lubawa zob. prow. 1; sygn. C.50.
Opr.: deska 1/2 sk. żółtej, wyc.śl., klamry, kółko kateny,
XV w.
Pelplin Sem. F. 743 adl.

147. MELANCHTON Philipp
 Grammatica ... latina, ... Lipsiae, in off. haer. Val. Papae, 1558. 8°.
 BMC -
 Prow. i opr. jak poz. 149.
 BUT Ob.6.II.2573.
148. MELANCHTON Philipp
 Libellus Graecae grammaticae ... adiectis tabulis flexionum.
 Lipsiae, in off. haer. Val. Papae, 1558. 8°.
 Por. BMC 157,377.
 Prow.: 1. MB - na opr.
 2. /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. E.74 w lewym dolnym rogu k.tyt.
 Opr.: deska, sk. biała, rad., tłoki, wyc. śl., XVI w.
 BUT Ob.6.II.2572 adl.
149. MILIS Ioannes Nicolaus de
 Repertorium iuris canonici. Basel, Nic. Kessler, 15 III 1488.
 2°.
 H 11156 . IP 3737.
 Prow. i opr. jak poz. 146.
 Pelplin Sem. F.744 adl.
150. MODERSONIUS Iustus
 Conciones quadragesimales seu commentarius litteralis et moralis in septem psalmos poenitentiales. Antverpiae, Frid. à Meteln, 1697. 8°.
 Por. BMC 161, 757.
 Prow.: 1. ? ... 1704.
 2. Conventus Lubauensis PP. Bernardinorum
 Opr.: tekt., dawny rps., XVII/XVIII w.
 Pelplin Sem. 34685.
151. MOESCH Ioannes
 De horis canonicis dicendis. Basel, Io. Besicken, "circa medium quadragesimae", 1483. 4°.
 HC 11533. IP 3833.
 Prow. i opr. jak poz. 64.
 Pelplin Sem. Qu. 90 adl.
152. MURET Marc Antoine
 Variarum lectionum libri VIII. Venetiis, ex off. Ior. Zilletti, 1559. 4°.
 BMC 167,192.

- Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. E.4 w lewym dolnym rogu k.tyt.
 Opr.: perg., XVII w.
 BUT Ob.6.II.2282.
153. **NASCIMBENI** Nascimbene
 In M.Tullii Ciceronis De inventione libros commentarius. Venetiis, ap. Bologninum Zalterium, 1564. /w kolofonie 1563/. 4°.
 BMC 39,545.
 Prow.: /Bernardyni * Lubawa/ - sygn. E.11 w lewym dolnym rogu k.tyt.
 Opr.: perg., XVII w.
 BUT Ob.6.II.2380.
154. **NICOLAUS** de Ausmo
 Supplementum Summae Pisanellae. - Astesanus: Canones poenitentiales. Nürnberg, Ant. Koberger, 27 VI 1478. 2°.
 HG 2157. IP 3913.
 Prow.: Pro loco lubawieński - na k.2; sygn. C.15.
 NB: k.1 ręcznie malowana
 Oprawa: deska, sk. różowa, wyc. linearny, śl., klamry, okucia, kółko kateny, zniszcz., XV/XVI w.
 Pelplin Sem. F.849.
155. **OSUALDUS** de Lasco
 Quartus liber Rosarii Theologiae aureis ad Sententiarum quartum librum accomodatissimus. Hagenau, Io. Rynman, in off. Henr. Gran, 2 XII 1508. 2°.
 BMC - CBN -
 Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. C.140.
 Opr.: deska, sk.braz., tłoki, wyc.śl., klamry, kółko kateny, pocz. XVI w.
 Pelplin Sem. F.445.adl.
156. **PAUSANIAS**
 /Pausaniae Commentarii Graeciam describentes .../ /grec./.
 Venetiis, in aed. Aldi et Andreae Soceri, VII 1516. 2°.
 BMC 182, 133. Deiters 20.
 Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. E.23 w lewym dolnym rogu k.tyt.
 NB: gl. grec.
 Opr.: perg., tłoki, wyc. złoc., XVI w.
 BUT Ob.6.III.20.

157. PETRARCA Francesco

De remediis utriusque Fortunae ad Azonem libri duo ...

Lautetiae, ap. S. Nivellium, 1557. 16°.

Por. BMC 188,41. CBN 135,55, poz. 128-129.

Prow.: 1. Balthasar Bornemizza Mag. Dno Wolfgango Bornemizza de Kapolna Consiliario Regis Hungariae, Dalmaci/ /ae/ Croaci/ae/ Fri patri suo carissimo patauo mittit. Anno Dni 1568.

2. Ex libris Gregorii Homan Anno 1705.

3. /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. F.6 w lewym dolnym rogu k.tyt.

NB: noty

Opr.: tekt., sk. brąz., tłoki, wyc. złoc., XVI w.

BUT Ob.6.I.115.

158. PETRUS Lombardus

Sententiarum libri IV. Nürnberg, Ant. Koberger, 10 V 1481. 2°.

H 10188. IP 4333.

Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. C.18.

Opr.: deska, sk. żółta, strychulec, tłoki, wyc. śl., klamry, XV w.

Pelplin Sem. F. 472.

159. PETRUS Lombardus

Sententiarum libri IV, cum Conclusionibus Henrici de Gori-chen, Concordantiis Bibliae ac Canonum, Problematibus s. Thomae Articulisque Parisiensibus. Basel, Nic. Kessler, 20 II 1498. 2°

HC 10197. IP 4347.

Prow.: 1. Hunc librum donavit ... o.d. zapisu jak poz. 9 - bp Mikołaj Chrapiocki. /niżej dopisek:/ Iste est Nicol. epic. Cul. mppria.

2. Liber loci lubauiensis, XVI/XVII w.; sygn. C.29.

NB: inicj. czerw., ziel., nieb.

Opr.: deska, sk. brąz., tłoki, rad., strychulec, wyc. śl. i złoc., klamry, 1 narożnik, pocz. XVI w.

Pelplin Sem. F. 455.

160. PHILO Iudaeus Alexandrinus

In libros Mosis. /grec./. Parisiis, ex off. Adr. Turnebi, 1552. 2°.

BMC 189, 177.

- Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. E.63 w lewym dolnym rogu k.tyt.
- Opr.: perg., XVII w.
BUT Ob.6.III.208.
161. PIUS II, papa
Epistolae familiares. Nürnberg, Ant. Koberger, 16 IX 1481. 2°.
HC 151 | IP 4454.
Prow.: Con.lubaulen. sum Fratrum Minorum de Obstia; sygn. C.66.
NB: inicj. czerw.; nieliczne margin.
Opr.: deska, skóra jasnobrąz., tłoki, strychulec, wyc. śl., guzy, XV w.
BUT Inc. III. 95.
162. PIUS II, papa
Opera que extant omnia ... qui adeptum pontificatum Pius eius nominis secundus appellatus est, ... Basileae, per Henr. Petri, VIII 1551. 2°.
BMC 190, 824.
Prow.: 1. MB - 1561 - na opr.
2. /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. D.4 w lewym dolnym rogu k.tyt.
Opr.: tekt., sk. biała, rad., plak., wyc. śl., 1561.
BUT Ob.6.III.204.
163. PLATO
Omnia Platonis opera. /grec./. Venetiis, in aed. Aldi et Andr. Soceri, IX 1513. 2°.
Def.: brak k.tyt. i 2 k. następnych
CBN 138,840, 1. Brunet 4,694.
Prow.: 1. /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. E.75 w lewym dolnym rogu 1-szej zachowanej s.
2. Biblioteka królewiecka - sygn. Bd. 245 na grzbiecie.
NB: druk na perg.; powycinane marginesy k. na różnych wysokościach.
Opr.: deska, sk. bordowa, tłoki, wyc. złoc., zdef.: brak g. okładki, XVI w.
BUT Ob.6.III.645.
164. PLUTARCHUS Chaeronensis
Opera. T.3 /grec.-łac./. /Geneva/, Henr. Stephanus, 1572. 8°.
BMC 191,647-648.

- Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. E.104 w lewym dolnym rogu k.tyt.
 Opr.: perg., XVII w.
 BUT Ob.6.II.4237.
165. PLUTARCHUS Chaeronensis
 Summi philosophi et historici, vitae parallelae, seu comparatae Guilielmi Kylandri...interpretatione postremo recognita ... T.1. Basileae, /b.dr./, 1579. 8°.
 BMC - CBN -
 Prow.: 1. Ex libris Prosperi Maynieszewski ...
 2. /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. E.32 w górnym rogu k.tyt.
 Opr.: tekt., perg., tłoki, wyc. czarny, XVII w.
 BUT Ob.6.II.2398.
166. POETAE Graeci principes heroici carminis et alii nonnulli. ... Henrici Stephani ... editione. /Genevae/, exc. Henr. Stephanus, 1566. 2°.
 BMC -
 Prow.:/Bernardyni - Lubawa/ - sygn. E.19.
 Opr.: tekt., sk. brąz., tłoki, rad., wyc. śl., XVI w.
 BUT Ob.6.IV.39.
167. POLYBIUS
 Quinque fragmenta decerpta ex Polybii historiarum libris quadraginta. Raphael Cyllenius vertebat. Venetiis, ap. Andr. Arrivabenum, 1549. 8°.
 BMC -
 Prow. i opr., jak poz. 50
 BUT Ob.6.II.2916.
168. PRISCIANUS Caesariensis /Grammaticus/
 Libri omnes. ... Venetiis, in aed. Aldi et Andr. Soeeri, 1527. 4°.
 BMC 195,458. Deiters 45.
 Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. E.63 w lewym dolnym rogu k.tyt.
 Opr.: perg., XVII w.
 BUT Ob.6.II.2309.
169. PSALTERIUM. Lat. Ed. Bruno ep. Herbipolensis. /Würzburg, Ge. Reyser, non post 1489./ . 2°.
 HC 4011. IP 4614.

- Prow.: 1. Hunc librum donavit ... o.d. zapisu jak poz.9 -
bp Mikołaj Chrapicki.
2. /Bernardyni - Lubawa/ - zob, prow.1; sygn. C.148.
Pelplin Sem. F.409.
170. | PSALTERIUM. Liber hymnorum. /B.m.dr./, 1504. 2°.
BMC -
Prow.: loci lubaulensis Fratrum Minorum de Observantia ser-
vitor, XVI w.; sygn. C.93.
NB: wykł. k. ink.
Opr.: deska, sk. brąz., rad., stryehulec, wyc. śl., klamry,
ślad kateny, XVI w.
Pelplin Sem. F.415 adl.
171. | /PUNCTA de ecclesia/. Lipsiae, Wolf. Stoeckel, III 1514. 4°.
BMC -
Def.: brak k.tyt., tj A₁ oraz A₆; tyt. z nalepki grzbieto-
wej.
Prow.: Loci lubaulensis sum; sygn. Cb 109.
NB: wykł. rps. usunięte.
Opr.: deska, sk. brąz., tłoki, stryehulec, wyc. śl., XVI w.
Pelplin Sem. bez sygn.
172. | PURBACHIUS Georgius
Theoricae novae planetarum. /Nürnberg, Io. Regiomontanus,
ca 1474/. 2°.
HC 13595\|. IP 4636.
Prow. i opr. jak poz. 102.
Pelplin Sem. F.741 adl.
173. | RAMUS Petrus
Liber de militia C.Julii Caesaris, cum praefatione Ioannis
Thomae Freigii. Francofurdi, /b.dr./, 1584. 8°.
Por. CBN 146, 312-313.
Prow. i opr. jak poz. 111.
BUT Ob.6.II.2532 adl.
174. | REUGHLIN Ioannes
De arte cabalistica libri III. Hagenau, Thom. Anshelmus,
III 1517. 2°.
BMC 201,304.
Prow. i opr. jak poz. 156.
Pelplin Sem. F.446 adl.

175. REUCHLIN Ioannes
 Vocabularius breuiloquus atc. Basel, /Io. Amerbach/. 1482. 2°.
 C 6288. IP 4738.
 Prow. 1 opr. jak poz. 171.
 Pelplin Sem. F.416 adl.
176. ROSEUM memoriale. Leipzig, Jac. Thanner, 15 II 1505. 4°.
 BMC -
 Prow. 1 opr. jak poz. 131.
 Pelplin Sem. Qu. 27 adl.
177. RULAND Martin
 /Synonymorum Graecorum sylva plenissima.../.. /B.m.dr./,
 1563. 8°.
 CBN 159,9.
 Def.: brak k.tyt.
 Prow.: 1. Honesto ac docto Domini Martini Wedio Fionensi amico et Fratri clarissimo hunc librum /.../ dedit /.../ Fabricius Hofaniensis Rostochii anno 1581 die Jacobi.
 2. ? zamazana.
 3. /Samuel Dauia/ /.../ emptus Rostochii 1581.
 4. Sum ex libris Samueli Berendesii Torunensi. Constat 3 fl.
 5. /Bernardyni - Lubawa/ 7 sygn. E.42 w prawym górnym rogu k.tyt.
 Opr.: sk., żółta, rad., plak., wyc. śl., XVI w.
 BUT Ob.6.II.2862 adl.
178. SACRAMENTUM
 De sacramento altaris mundo et transformato et de cruoribus atque votis. /Lübeck, Steph. Arndes/. 1493. 4°.
 IP 4831
 Def.: brak k.a.
 Prow. 1 opr. jak poz. 106.
 Pelplin Sem. Qu. 305 adl.
179. SCALIGER Julius Caesar
 De causis linguae Latinae libri XIII. Lugduni, ap. Seb. Gryphium, 1540. 4°.
 BMC 213, 1094.
 Prow.: 1. ? zamazana.

2. /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. E.14 /przekreślona/
13 w lewym dolnym rogu k.tyt.

Opr.: perg., XVII w.

BUT Ob.6.II.2310.

180. /SCHADE Peter/ Mosellanus

Petri Mosellani in Auli Gelli Noctes annotationes. Lugduni,
ap. Seb. Gryphium, 1542. 8°.

CBN 164, 596.

Prow. i opr. jak poz. 91.

BUT Ob.6.II.2527a adl.

181. SCHONEUS Cornelis

Terentii Christiani, seu comoediarum ... Terentiano stylo
compositae. P./1-2/. Witebergae, sumpt. Andr. Hoffmani, 1599.
8°.

BMC - CBN -

Prow.: 1. ? zamazana

2. Ex libris Valentini Herman

3. /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. F.23 w lewym dolnym
rogu k.tyt.

Opr.: deska, sk. biała, rad., plak., XVII w.

BUT Ob.6.II.2587.

182. SCHOR Anton

De ratione discendae docendaeque linguae Latinae et Graecae
libri duo. Argentorati, exc. Iosias Richelius, 1563. 8°.

Por. BMC 216,17.

Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. E.91 w lewym dolnym ro-
gu k.tyt.

Opr.: tekt., perg., XVII w.

BUT Ob.6.II.2564 adl.

183. SIMLER Josias

De Helvetiorum republica, pagis foederatis, stipendiariis,
oppidis ... libri duo. Parisiis, ex off. Jacobi du Puys,
1577. 8°.

BMC 222,548.

Prow.: 1. Berżewicz Marcin h.Berżewicz - superexlibris, XVI w.

2. /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. D.39 w lewym dolnym
rogu k.tyt.

NB: początkowe k. zbutwiałe.

Opr.: perg., wyo. czarny i złoc. superexlibrisu, XVI w.

BUT Ob.6.II.2560.

184. STELLA clericorum. /Leipzig, Conr. Kachelofen, ca 1492 ?/.4°. H 15066 . IP 5110'.
Prow. i opr. jak poz. 106.
Pelplin Sem. Qu. 307 adl.
185. SÜETONIUS Caius Tranquillus
Vitae XII Caesarum, cum commento Philippi Beroaldi. Bologna, Ben. Hectoris Faelli, 5 IV 1493. 2°. HC 15126. IP 5131.
Def.: brak wstępnych k. nlb.6 i k.I.
Prow.: 1. Hunc librum legat fratribus minori/bus/ in prope Lobau Christophorus Cuppenerius utriusque iuris doctor et miles.
2. loci libauiensis sum na k.aa₁₁; sygn. E.4.
Opr.: deska, sk. zółta, rad., wyc. śl., ślady klamer, XV/ XVI w.
BUT Inc. III.73.
186. THOMAS de Aquino s.
De articulis fidei et ecclesiae sacramentis. /Roma/, Barth. Guldinbeck, 8 II 1476. 4°. H 1432 . IP 5237.
Prow. i opr. jak poz. 106.
Pelplin Sem. Qu. 302 adl.
187. Thomas de Aquino s.
De ente et essentia. Leipzig, Io. Thanner, 1499. 4°. H 1503. IP 5261.
Prow. i opr., jak poz. 156.
Pelplin Sem. F.448 adl.
HC /Add./ 9769. IP 5357.
Prow.: 1. Pro cella clericorum, I poł. XVI w. /Bracia Wspól- nego Życia w Chełmnie/ - Szand. poz. 26.
2. /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. C.199.
NB: inicj. 1 rubr. czerw.
Opr.: deska, skóra brąz., bez wyc., pocz. XVI w.
Pelplin Sem. F.585.
193. TOLEDO Franciscus
In sacrosanctum Ioannis Evangelium commentarii cum tribus indicibus ... T.1-2. Coloniae Agrippinae, in off. Brickman- nica, sumpt. Arn. Mylius, 1599. 2°. Por. BMC 239,752-3.
Prow.: Patrum Bernardinorum /.../ pro loco lubauiensi.

H 1468. IP 5319.

Prow.: Pro loco lubauensi; sygn. C.24.

NB: inicj. i rubr. czerw.

Opr.: deska, sk. brąz., wyc. śl., d.okł. wyc. linearny, za-
pięcie w postaci dwóch długich pasków sk., zniszcz. XV w.
na, XV w.

Pelplin Sem. F.833.

190. Pseudo - THOMAS de Aquino

Tractatus resolvens dubia circa septem sacramenta de scrip-
tis s.Thomae de Aquino et aliorum doctorum. Strassburg, /Io.
Grüninger/ 9 II 1496. 4°.

HCR 15591. IP 5345.

Prow. i opr. jak poz. 46.

Pelplin Sem. Qu. 56 adl.

191. THOMAS de Argentina

Scripta super quattuor libros Sententiarum. Ed. Pallas
Spangell. P.II. Strassburg, Mart. Flach, 1490. 2°.

C 603. IP 5351.

Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. C.122 na k.aa₂ r.

Opr.: deska, sk. brun. /szerniała/, tłoki, wyc. śl., zniszcz.
XV/XVI w.

Pelplin Sem. F.456.

192. Thomas a Kempis

Opera: sermones, epistolae et alia opuscula. Ed. Petrus Dan-
hauser. Nürnberg, Casp. Hochfeder, 29 XI 1494. 2°.

vulgo Bernardinorum nuncupatorum. Pro cella Patris
Praedicatori Fratrum Minorum Observantium sub/sidium/
esto Praedicatorum. Patris Fidelissimi Augustini
Ciepliński. Ex Elemosina Benefactorum Anno salutis
1636.; sygn. Da 1.

Opr.: tekt., perg., XVII w.

BUT Ob.7.III.555 adl.

197. VALERIANO Bolzani Giovani Pierio

Hieroglyphicorum collectanea, ex veteribus et neotericis
descripta ... Coloniae Agripp., sumpt. Ant. et Arn. Hierati
1631. 4°.

BMC -

Prow. i opr. jak poz. 197.

BUT Ob.7.III.556 adl.

Opr.: deska, sk. jasnobraz.; g.okł. plak., tłoki, wyo.żłoc.,
d.okł. rad., wyo. śl., XVI/XVII w.

Pelplin Sem. 51579.

194. TORTELLIUS Ioannes

De orthographia dictionum e Graecis tractatum. Ed. Hieronymus
Bononius. Vicenza, Herm. Lichtenstein, 31 X 1480. 2°.

HC 15567'. IP 5380.

Def.: brak k.A₁.

Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. C.44 na k.A₂.

NB: inioj. i rub. czerw. i nieb.; wykł. rps.; gl. IV/XVI w.

Opr.: deska, sk. brąz., rad., tłoki, wyo. śl., XV w.

Pelplin Sem. F.712.

195. TURCREMATA Ioannes de

Expositio super toto Psalterio. Strassburg /Typ. Legendae
aureae/ 23 IV 1482. 2°.

H 15703. IP 5425.

Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. C.3.

NB: inioj. i rubr. czerw.

Opr.: deska, 1/2 sk. brąz., strychulec, tłoki, klamry,
zniszcz., XV w.

Pelplin Sem. F.414.

196. /VALERIANO Bolzani Giovani Pierio/

Hieroglyphica sive de sacris Aegyptiorum aliarumque gentium
litteris ... Coloniae Agripp., ex off. Hieratorum, 1631. 4°.
BMC 245,898.

Prow.: Conventus Lubauensis Fr. Min. Regularis Obserua.

188. THOMAS de Aquino s.

Scriptum super quarto libros Sententiarum. Köln, Henr. Quen-
tall, 2 II 1480. 2°.

HC 1483. IP 5288.

Def.: brak początku /jest pełna skł.f a przed nią 8 k. nie-
sygn./.

NB: inioj. i rubr. czerw. i nieb.

Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. C.20.

Opr.: deska, sk. brąz., strychulec, tłoki, wyo. śl., klamry,
zniszcz., XV w.

Pelplin Sem. F. 836.

189. THOMAS de Aquino s.

Summa theologica. P.III. /Basel, Mich. Wenssler, ca 1474 ?/
2°.

198. VARIII historiae Romanae scriptores, partim Graeci, partim Latini in unum velut corpus redacti. Vol.4. /Geneva/, Henr. Stephanus, 1568. 8°.
BMC 205,755.
Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. E.102 w lewym dolnym rogu k.tyt.
Opr.: perg., XVII w.
BUT Ob.6.II.4581.
199. VERGILIUS Publius Maro
Opera cum commento Honorati Servii Mauri. Venezia, Thom.de Blavis, 24 XII 1484. 2°.
C 6052. IP 5546.
Prow.: 1. Hunc librum legat fratribus minoribus in prope Lobau Christophorus Cuppenerius utriusque iuris doctor et miles, XV/XVI w.
2. Bernardyni - Lubawa - zob. prow.1; sygn. E.83.
NB: wykł. rps.
Opr.: deska, sk. brąz., rad., tłoki, wyc. śl., ślad kateny, XV w.
Pelplin Sem. F.719.
200. VERMIGLI Pietro Martire
In primum, secundum et initium tertii Ethicorum Aristotelis ad Nicomachum ... commentarius ... Tiguri, exc. Christoph. Froschoverus, VIII 1563. 4°.
BMC 247,826
Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. E.26 w lewym dolnym rogu k.tyt.
Opr.: perg., czerw., XVII w.
BUT Ob.6.II.2757.
201. VERSOR Ioannes
Quaestiones super omnes libros novae Logicae Aristotelis; Quaestiones super tractatum De ente et essentia Thomae de Aquino. /Köln, Henr. Quentell, ca 1487/. 2°.
HC 16030. IP 5595.
Prow. i opr. jak poz. 203.
Pelplin Sem. F. 609 adl.
202. VERSOR Ioannes
Quaestiones super Methaphisicam Aristotelis, cum textu. Köln, /Haer. Arn. Ther Hoernen=Theodoricus/ = Theod. Mol-

ner/ aut Conr. Welker, ca 1486/. 2°.

H 16050 . IP 5598.

Prow.: 1. Hunc librum legat fratribus minoribus in prope
Lobau Christophorus Cuppenerius utriusque iuris
doctor et miles.

2. Pro loco lubauisiensi - k.a._{ii}; sygn. C.121.

Opr.: deska, 1/2 sk. brąz., wyc. śl., klamry, zniszcz.,
XV w.

Pelplin Sem. F. 607 adl.

203. VICTORIUS Petrus

Commentarii in tres libros Aristotelis de arte dicendi.

Florentiae, in off. Bern. Iuntae, 1548. 2°.

BMC 248,221. Deiters 8.

Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. E.12 w lewym dolnym ro-
gu k.tyt.

Opr.: perg., XVII w.

BUT Ob.6.III.18.

204. VICTORIUS Petrus

Variarum lectionum XIII. Florentiae, in off. Iuntarum Ber-
nardi filiorum, 1568. 4°.

BMC 248,227.

Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. E.14 w lewym dolnym ro-
gu k.tyt.

Opr.: perg., XVII w.

BUT Ob.6.II.261.

205. VOCABULA rei numariae ponderum et mensuram Graeca, Latina,
Ebraica ... Collecta ex Budaei, Joachimi Camerarii et Philip.
Melanchth. ... Witebergae, exc. Io. Grato, 1558. 8°.

BMC 249,988.

Prow.: /Bernardyni - Lubawa/ - sygn. D.20 w lewym dolnym ro-
gu k.tyt.

Opr.: perg., bordowy, XVII w.

BUT Ob.6.II.2695. adl.

206. VOCABULARIUS iuris utriusque. Nürnberg, Ant. Koberger 1 VII
1496. 4°.

R 1896. IP 5711.

Prow.: 1/ /Bracia Wspólnego Życia w Chełmnie/ - Szand.poz.81

2/ Hunc librum donavit ... c.d. zapisu jak poz. 9 -
bp Mikołaj Chrapicki

3/ Bernardyni - Lubawa - zob. prow.2; sygn. Ob.10

NB: gl., XVI w.

Opr.: deska, sk. jasnobrąz., rad., tłoki, strychulec, wyc.
śl., guzy kościane, XV w.

Pelplin Sem. Qu. 259 adl.

207. | WANN Paul

Sermones de septem vitiis criminalibus eorumque remediis.
Hagenau, pecunia et acre Io. Reyman de Oringau, per Henr.
Goran, 1514. 4°.

BMC 252,727.

Prow.: Pro loco lubauensi Fratrum Min., ...; sygn. Cb.34.

NB: margin., XVI w.

Opr.: deska, sk. brąz., tłoki, rad., wyc. śl., kłamry, XVI w.
BUT Ob.6.II.2377.

208. | XENOPHON

De Cyri Minoris expeditione libri XVII in usum scholarum
seorsim excusi. Argentorati, exc. Iosias Richelius, 1561.8^o.

Por. BMC 261, 1031.

Def.: brak końca

Prow. i opr. jak poz. 178.

BUT Ob.6.II.2863. adl.

Indeks proveniencji

Bartholomeus	34
Benwitz H.	115
Berendes	178
Berżewicz Marcin	184
Bornemizza Balthasar	158
Bracia Wspólnego Życia - Chełmno	6,7,45,193,207.
Biskupi Chełmińscy i Pomezkańscy - biblioteka zamku lubawskiego	56
Ciepliński Augustyn	197
Chrapiecki Mikołaj bp.	2,8,9,17, <u>33</u> ,35, <u>46</u> ,49,51,104, <u>106</u> , <u>107</u> , <u>108</u> , 116,119,130,132, <u>160</u> , <u>170</u> ,179,185,187,191, <u>207</u>
/Cunelius Bartholomaeus/ Zittaulensis	30,56
Franciszkanie - Saalfeld	31
Davia Samuel	178
Gijse Henricus	111
Godzięba Mateusz	147
Grzywaoki Stanisław	84
Herman Walenty	182
Homan Gregorius	158
Karowski Andrzej Iuda Tadeusz	52
Kiełbasa Wincenty bp.	rps.3
Kostka Piotr bp.	30
Kupner Krzysztof	94, <u>146</u> ,150, <u>186</u> , <u>200</u> ,202, <u>203</u>
Lavicius Laurentius	45
Leuinius Jacobus	45
L.T.F.	57
Mayniszewski Prosper	166
MB [?]	66,82,91,148-149,163
MS	83
Martinius Janicius S /.../	19

Melchior z Jarosławia	98
Novodvor Gregorius	45
Pändolfinius Bernardus	99
Perrenoth Odinetus Diuionensis	98
Ramer J.H.	60
Ripijnan Bartholomeus	34
Wedius Martinus	178
Weitfeld Andreas	107
Vysokinitanus Feliks	98
Zittaiensis B. zob. Cunelius Bartholomaeus Zittaiensis	
Żythomagus Z.	78

Biblioteka Seminarium Duchownego w Pelplinie: 2,4,5,6,7,8,9,10,
 11,12,16,17,18,19,20,21,23,25,26,27,28,29,30,31,32,33,34,35,
 37,38,44,45,46,49,51,54,58,61,62,63,64,67,69,70,71,73,76,79,
 80,81,86,93,94,95,96,97,98,101,102,104,106,107,108,109,110,
 112,113,114,116,117,119,120,121,122,123,124,125,126,127,128,
 129,130,131,132,139,142,143,146,147,150,151,152,155,156,159,
 160,170,171,172,173,175,176,177,179,185,187,188,189,190,191,
 192,193,194,195,196,200,202,203,207.

Biblioteka Uniwersytecka w Toruniu: Rps 1-3; Druki: 1,3,13,14,15,
 22,24,36,39,40,41,42,43,47,48,50,52,53,55,56,57,59,60,65,66,
 68,72,74,75,77,78,82,83,84,85,87,88,89,90,91,92,99,100,103,
 105,111,115,118,133,134,135,136,137,138,140,141,144,145,148,
 149,153,154,157,158,161,162,163,164,165,166,167,168,169,174,
 178,180,181,182,183,184,186,197,198,199,201,204,205,206,208,
 209.